

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО**

БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

*Кафедра безпеки виробництва та механізації
технологічних процесів у тваринництві*

**НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
з навчальної дисципліни
«ОХОРОНА ПРАЦІ У ЗООФІЗІОТЕРАПІЇ»
для лекційних занять на тему:
«БЕЗПЕКА ПРАЦІ У ЗООФІЗІОТЕРАПІЇ»**

ЛЬВІВ 2024

Розглянуто та затверджено на засіданні навчально-методичної ради біолого-технологічного факультету Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. (протокол № 2, від 16 жовтня 2024 р.)

Рецензенти:

Білонога Ю.Л. – доктор технічних наук, професор кафедри загально-технічних дисциплін, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Барило Б.С. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва та переробки продукції тваринництва Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Білаш Ю.П.

Охорона праці у зоофізіотерапії: навчальний посібник для лекційних занять на тему: «Безпека праці у зоофізіотерапії» для здобувачів вищої освіти спеціальності «Зоофізіотерапія і благополуччя тварин». Львів, 2024. 82 с.

Посібник з охорони праці у зоофізіотерапії охоплює правила та рекомендації для забезпечення безпеки працівників, тварин і навколишнього середовища під час виконання процедур фізіотерапії, включаючи використання обладнання, методики лікування, ергономіку робочого місця та дотримання санітарно-гігієнічних норм. У ньому розглядаються такі аспекти, як основи охорони праці, де описуються загальні вимоги, нормативно-правові акти та стандарти, що регулюють охорону праці у галузі зоофізіотерапії. Безпека під час роботи з тваринами, де містяться поради та інструкції для забезпечення безпеки при контакті з тваринами різних видів. Описано основні ризики та методи захисту від укусів, подряпин та інших потенційних травм, включаючи використання захисного одягу, рукавичок, засобів фіксації тварин, а також прийоми безпечної взаємодії з різними видами тварин. Також надаються рекомендації щодо першої допомоги у разі травм, правил дезінфекції ран і запобігання інфекціям.

Для здобувачів вищої освіти спеціальності «Зоофізіотерапія і благополуччя тварин», викладачів, наукових працівників та фахівців зоофізіотерапії.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. Вступ до охорони праці у зоофізіотерапії	7
1.1. Основи охорони праці в зоофізіотерапії: мета, завдання, нормативно-правова база	7
1.2. Роль зоофізіотерапії у ветеринарній медицині, особливості роботи з різними видами тварин	8
1.3. Безпека праці забезпечення фізичного та психологічного комфорту для тварин і фахівців	10
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	11
2. Аналіз ризиків та безпеки праці	12
2.1. Види ризиків: фізичні, біологічні, хімічні, психологічні	12
2.2. Основні ризики для зоофізіотерапевтів (укуси, подряпини, травми, інфекції)	13
2.3. Оцінка ризиків у роботі з різними тваринами та методи їхньої мінімізації	14
3. Гігієнічні вимоги та організація робочого місця	19
3.1. Основні вимоги до гігієни приміщень для зоофізіотерапії: очищення, дезінфекція, вентиляція	20
3.2. Організація робочого місця, спеціальні столи, крісла, килимки та інші пристрої для масажу та фізіотерапії	22
3.3. Використання одноразових та багаторазових інструментів, їхня стерилізація та утилізація	24
4. Особиста безпека та захисне обладнання	25
4.1. Правила особистої гігієни та безпеки для фахівців зоофізіотерапії	25
4.2. Використання засобів індивідуального захисту	27
4.3. Догляд за одягом та інструментами після роботи	28
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	30
5. Психологічний комфорт та техніка поведінки з тваринами	31
5.1. Психологічні аспекти взаємодії з тваринами під час фізіотерапії	31
5.2. Стратегії уникнення агресії та заспокоєння тварин	34

5.3.	Методи роботи з різними видами тварин	35
	ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	37
6.	Протипоказання до зоофізіотерапевтичних процедур	38
6.1.	Медичні протипоказання до процедур	38
6.2.	Консультації з ветеринаром перед початком процедур	39
6.3.	Вибір технік, що відповідають фізичному стану тварини	43
	ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	45
7.	Етика та професійна відповідальність у зоофізіотерапії	45
7.1.	Етичні принципи роботи з тваринами: повага, турбота, безпека	45
7.2.	Права і обов'язки фахівців, професійна відповідальність	49
	ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	52
8.	Надання першої допомоги тваринам та фахівцям	53
8.1.	Основи першої допомоги при травмах тварин	53
8.2.	Перша допомога фахівцю при травмах і алергічних реакціях	59
8.3.	Робота з агресивними або знервованими тваринами	61
	ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	63
9.	Роль профілактичних заходів у зоофізіотерапії	63
9.1.	Регулярне оцінювання умов праці	63
9.2.	Профілактика інфекцій серед тварин і персоналу	65
9.3.	Навчання та інструктажі з техніки безпеки	67
	ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	71
10.	Практичні заняття з охорони праці у зоофізіотерапії	71
10.1.	Ознайомлення з обладнанням для безпеки праці	71
10.2.	Навчання надання першої допомоги	73
10.3.	Тренінги з поведінки з тваринами і застосування засобів захисту	75
	ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	77
11.	Література	79

ВСТУП

*«Охорона праці в зоофізіотерапії —
це не тільки турбота про безпеку людини,
але й відповідальність за здоров'я
та благополуччя тварин,
що потребують лікування»*

Охорона праці у зоофізіотерапії є особливо важливою, оскільки спеціалісти працюють із живими тваринами, часто великими і сильними, а іноді агресивними чи збудженими. Крім того, проведення фізичних процедур для тварин супроводжується підвищеними ризиками фізичних навантажень, контакту з біологічними матеріалами та використанням спеціального обладнання. У таких умовах зростає потреба в забезпеченні безпеки праці, що передбачає дотримання спеціальних правил та використання засобів індивідуального захисту.

Сучасна зоофізіотерапія – це галузь ветеринарної медицини, яка активно розвивається та відіграє важливу роль у відновленні здоров'я та функцій руху у тварин. Зоофізіотерапевти надають тваринам спеціалізовані фізіотерапевтичні послуги, що включають масаж, мануальну терапію, лазерну терапію, гідротерапію та інші методи лікування. Ці процедури покликані полегшувати біль, відновлювати рухову активність, покращувати якість життя тварин, але водночас вони вимагають від спеціалістів високої професійної підготовки та уваги до власної безпеки.

Цей посібник розроблено для того, щоб допомогти фахівцям у галузі зоофізіотерапії глибше розуміти основи охорони праці та правильно організувати своє робоче місце, зменшити ризики отримання травм, запобігти професійним захворюванням і забезпечити максимальний рівень захисту здоров'я. У посібнику розглянуто ключові поняття з охорони праці, особливості роботи з тваринами та техніку безпеки під час застосування різних фізіотерапевтичних процедур.

Особлива увага приділяється біобезпеці, гігієні робочого місця, вимогам до ергономіки та фізичних навантажень, а також психологічним аспектам роботи у цій галузі. Адже фізичний та емоційний стан фахівця безпосередньо впливає на якість його роботи і, зрештою, на здоров'я тварин, які проходять реабілітацію. Впровадження сучасних стандартів охорони праці не тільки забезпечує безпеку спеціаліста, але й сприяє загальному підвищенню якості зоофізіотерапевтичних послуг.

Впровадження сучасних стандартів охорони праці є необхідною умовою для забезпечення належного рівня безпеки та професійної ефективності зоофізіотерапевтів. Застосування цих стандартів дозволяє, а саме знизити ризики травм — відповідно облаштоване робоче місце, дотримання ергономічних вимог і використання засобів індивідуального захисту допомагають запобігти професійним травмам та захворюванням. Запобігти професійним захворюванням — регулярне дотримання гігієнічних норм, захист від біологічних агентів і правильне поводження з тваринами знижують ризик інфекційних захворювань.

Підвищити ефективність роботи — оптимальні умови праці сприяють зниженню фізичного та емоційного навантаження на спеціаліста, що позитивно впливає на якість його роботи та рівень задоволення пацієнтів. Підтримати високу якість послуг — створення безпечного і комфортного середовища допомагає зоофізіотерапевтам зосередитися на потребах пацієнта, покращує взаємодію з тваринами, що є важливим для успішної реабілітації. Сучасні стандарти охорони праці не тільки захищають спеціалістів, але й допомагають розвивати професійну етику, відповідальність і довіру до фахівців у галузі зоофізіотерапії, що в кінцевому підсумку позитивно позначається на всій галузі та на благополуччі тварин. Метою навчального посібника «Охорона праці у зоофізіотерапії» полягає в тому, щоб забезпечити здобувачів знаннями та навичками, необхідними для безпечної роботи з тваринами. Цей посібник має навчити дотримуватись правил гігієни, запобігати травмам і нещасним випадкам, а також забезпечити захист здоров'я тварин. Основні цілі включають: формування розуміння потенційних ризиків і небезпек, пов'язаних з роботою з тваринами; Навчання технікою безпечного поводження з високими видами тварин; Надання інформації про профілактику захворювань, які можуть передаватися від тварин до людини; Ознайомлення з нормативними документами та стандартами з охорони праці в цій сфері; Розвиток навичок першої допомоги при травмах, спричинених тваринами. Такий посібник спрямований на підвищення рівня обізнаності та відповідальності серед працівників, які працюють з тваринами, і допоможе створити безпечні умови праці.

1. Вступ до охорони праці у зоофізіотерапії.

1.1. Основи охорони праці в зоофізіотерапії: мета і завдання, нормативно-правова база

Основи охорони праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки, здоров'я і працездатності працівників у процесі трудової діяльності. У зоофізіотерапії охорона праці передбачає додаткові заходи для захисту фахівців, які працюють з тваринами, з урахуванням специфіки їхньої роботи.

Мета охорони праці у зоофізіотерапії – забезпечення безпечних і здорових умов роботи для працівників, зниження ризику нещасних випадків і професійних захворювань, а також запобігання агресивній поведінці тварин, що може загрожувати безпеці як фахівця, так і самого пацієнта (тварини).

Завдання охорони праці:

1. Аналіз і попередження ризиків – виявлення потенційних небезпек, пов'язаних із роботою з тваринами різних видів.
2. Розробка та впровадження заходів безпеки – створення умов, що мінімізують ризики для здоров'я і життя фахівців і тварин.
3. Забезпечення персоналу засобами індивідуального захисту – надання необхідного обладнання та одягу, що знижують ризик травм і інфекцій.
4. Контроль за дотриманням правил і норм охорони праці – забезпечення виконання інструкцій щодо гігієни, організації робочого місця і поводження з тваринами.
5. Навчання та підготовка працівників – регулярне проведення інструктажів і тренінгів з охорони праці та поведінки з тваринами.

Нормативно-правова база з охорони праці в Україні включає законодавчі акти та підзаконні нормативні акти, які регулюють питання безпеки праці. Основні закони та документи:

1. Закон України «Про охорону праці» – основний закон, який визначає права та обов'язки працівників і роботодавців щодо забезпечення безпечних умов праці.
2. Кодекс законів про працю України (КЗпП) – містить норми, що регулюють трудові відносини та питання охорони праці.
3. Гігієнічні та санітарні норми – містять вимоги до чистоти, дезінфекції, організації робочого місця для роботи з тваринами.
4. Державні стандарти і норми з техніки безпеки – регулюють правила експлуатації обладнання, організації робочого процесу.
5. Внутрішні інструкції та положення організацій – містять детальні правила, розроблені відповідно до специфіки роботи установи,

зокрема в зоофізіотерапії, і з урахуванням особливостей роботи з тваринами.

Комплексне дотримання цих основ, цілей та правових норм дозволяє ефективно забезпечити охорону праці у зоофізіотерапії, знижуючи ризики для здоров'я як спеціалістів, так і їхніх пацієнтів.

Роль зоофізіотерапії у ветеринарній медицині та особливості роботи з тваринами різних видів є надзвичайно важливою, оскільки вона спрямована на відновлення та підтримку здоров'я тварин шляхом фізіотерапевтичних процедур. Зоофізіотерапія використовується для лікування, реабілітації, покращення якості життя та профілактики захворювань у тварин різних видів. До основних методів зоофізіотерапії належать масаж, лазеротерапія, електротерапія, ультразвукова терапія, гідротерапія, магнітотерапія та вправи для поліпшення рухливості.

1.2. Роль зоофізіотерапії у ветеринарній медицині, особливості роботи з різними видами тварин

Роль зоофізіотерапії у ветеринарній медицині:

1. Реабілітація після травм і операцій – сприяє швидшому відновленню після переломів, розривів м'язів, зв'язок та суглобових травм.
2. Полегшення болю та запалення – фізіотерапія допомагає зменшити біль і набряк, що особливо важливо для тварин, які страждають на хронічні захворювання, як-от артрит.
3. Покращення рухливості та зміцнення м'язів – регулярні фізіотерапевтичні заняття допомагають відновити або підтримати м'язовий тонус і гнучкість, що важливо для старих або малорухомих тварин.
4. Зменшення стресу і покращення якості життя – фізичний контакт і терапія допомагають тваринам почуватися краще, знижуючи стрес і сприяючи емоційному здоров'ю.
5. Профілактика розвитку захворювань – фізіотерапія допомагає запобігти розвитку деяких захворювань, як-от дисплазія суглобів чи остеоартрит, особливо у великих порід собак та інших активних тварин. Особливості роботи з різними видами тварин.

Кожен вид тварин має свої фізіологічні та поведінкові особливості, які необхідно враховувати у зоофізіотерапії:

1. Собаки

- Собаки часто потребують реабілітації після травм, операцій, а також при вікових захворюваннях.
- Більшість собак добре реагують на фізіотерапевтичні процедури, однак важливо дотримуватися поступовості та уникати перевантажень.

2. Коти

- Коти зазвичай є більш чутливими та стриманими, тому взаємодія з ними потребує обережного підходу.

- Для котів підходять м'які методи терапії, як-от масаж і легкі мануальні техніки, оскільки вони можуть бути легко стресовані новими процедурами.

3. Коні

- Зоофізіотерапія у коней широко використовується для лікування травм, розтягнень та м'язових спазмів, оскільки коні є активними і мають складну мускулатуру.
- З ними важливо працювати обережно, оскільки вони можуть бути легко налякані, а їхня вага й сила вимагають підвищеної уваги до безпеки.

4. Екзотичні тварини (птахи, рептилії)

- Ці види мають специфічні фізіологічні особливості, які потребують делікатного підходу; наприклад, птахи можуть мати тендітні кістки, а рептилії – унікальні потреби у температурному режимі.
- Для них підходять обмежені методи терапії, які не спричиняють стресу та знижують ризик травм.

5. Фермерські тварини (велика рогата худоба, вівці, свині).

- Для цих тварин фізіотерапія може бути застосована після травм, а також для полегшення болю та дискомфорту.
- Важливо враховувати їхню масу, можливу агресивність, а також те, що вони можуть мати обмежену терпимість до процедур.

Загальні принципи роботи з різними видами тварин

1. Оцінка поведінки та стану тварини перед початком процедури.
2. Використання відповідних методів заспокоєння для зниження рівня стресу (гладження, м'яка мова).
3. Дотримання поступовості та адаптація технік відповідно до виду, віку та індивідуальних особливостей тварини.
4. Контроль за фізичним станом тварини протягом усієї процедури для вчасного припинення терапії при появі ознак дискомфорту або агресії.

Таким чином, зоофізіотерапія виконує важливу роль у ветеринарній медицині, забезпечуючи комплексний підхід до лікування та покращення якості життя тварин різних видів.

Рис.1. Роль зоофізіотерапії у ветеринарній медицині

1.3. Безпека праці забезпечення фізичного та психологічного комфорту для тварин і фахівців

Забезпечення безпеки праці в зоофізіотерапії має два важливі аспекти – фізичний і психологічний комфорт як для тварин, так і для фахівців. Це є основою ефективної та безпечної роботи, оскільки зоофізіотерапія передбачає фізичний контакт з тваринами, які можуть бути різними за розміром, поведінкою та характером.

1. Фізичний комфорт і безпека Забезпечення фізичного комфорту знижує ризик травм як для тварин, так і для фахівців.

- **Захисне обладнання:** Використання засобів індивідуального захисту, таких як рукавички, захисні окуляри, маски, одяг для захисту від подряпин і укусів. Це особливо важливо при роботі з великими або агресивними тваринами.

- **Безпечне робоче середовище:** Забезпечення належної організації робочого місця, обладнаного спеціальними столами, матами чи інструментами для маніпуляцій, що мінімізують можливі незручності.

- **Контроль над тваринами:** Використання обмежувальних пристроїв або методів фіксації, що не шкодять тварині, але гарантують безпечне виконання процедур. Наприклад, фіксуючи реміні або м'які стримуючі пристрої.

- **Розподіл навантаження:** Знання правильної техніки підняття й переміщення тварин для запобігання навантаженню на хребет і м'язи фахівця, особливо при роботі з важкими тваринами.

- **Відповідні умови для тварин:** Температурний контроль, чистота, вентиляція та спеціальне освітлення, щоб тварини не відчували дискомфорту. Охолодження приміщення або надання теплої підстилки для комфортного перебування тварини під час терапії.

2. Психологічний комфорт Психологічний комфорт допомагає уникнути агресивної або стресової поведінки тварин, що знижує ризик для фахівців і сприяє ефективнішій терапії.

- **Підхід до тварин:** Врахування особливостей кожного виду тварин та їхнього характеру. Наприклад, спокійніший підхід і м'які дотики можуть допомогти знизити страх і агресію.

- **Заспокоїливі методики:** Використання заспокоїливих методів перед процедурою, таких як повільне дихання, лагідний голос або спокійний тактильний контакт, щоб тварина відчувала себе в безпеці.

- **Дотримання індивідуального темпу:** Необхідність уважно спостерігати за реакцією тварини під час процедури та коригувати інтенсивність і тривалість відповідно до стану тварини.

- **Відпочинок для тварини та фахівця:** Організація коротких перерв між процедурами або в процесі, якщо тварина проявляє ознаки

стресу, і для фахівця, щоб запобігти психологічному і фізичному виснаженню.

- Емоційна підтримка фахівця: Зоофізіотерапевти часто працюють із тваринами, які потребують тривалого або складного лікування, що може викликати стрес і емоційне виснаження. Підтримка з боку колег і керівництва, регулярне проходження тренінгів із технік зниження стресу допомагають фахівцям зберігати психологічну стійкість.
- 3. Взаємодія з власниками тварин Іноді власники присутні під час процедур, що може мати як позитивний, так і негативний вплив.
- Підтримка власника: Наявність поруч знайомої людини може заспокоїти тварину і знизити її страх.
- Пояснення процедур: Фахівець має чітко пояснити власнику кожний етап процедури, щоб уникнути непорозумінь і зайвої тривоги.
- Контроль поведінки власників: Фахівець повинен слідкувати, щоб власник поведився спокійно та не створював зайвого шуму або рухів, що можуть нервувати тварину.

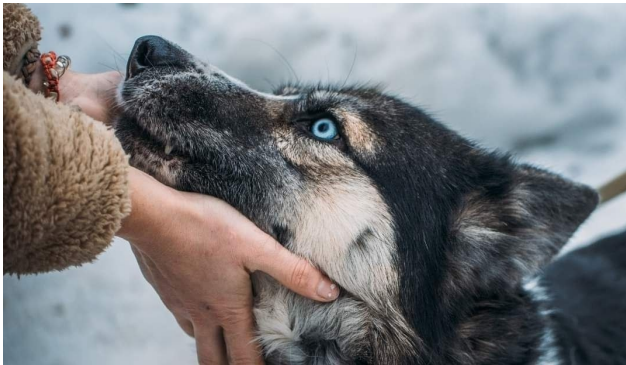

Рис.2 Безпека праці забезпечення фізичного та психологічного комфорту для тварин і фахівців

Отже, забезпечення фізичного та психологічного комфорту є ключовим фактором безпеки праці у зоофізіотерапії, що підвищує якість роботи, знижує рівень стресу й травматизму, а також сприяє більш ефективному одужанню тварин.

Питання для самоконтролю

1. Яка основна мета охорони праці?
2. Які завдання охорони праці у сфері трудових відносин?
3. Які закони і нормативні акти регулюють охорону праці в Україні?
4. Які основні вимоги ставляться до умов праці відповідно до нормативно-правової бази?

5. Чим займаються служби охорони праці на підприємствах?
6. Що таке зоофізіотерапія та яке її значення у ветеринарії?
7. Які методи зоофізіотерапії використовуються у роботі з тваринами?
8. Як фізіотерапія може допомогти в реабілітації тварин після травм чи операцій?
9. Які відмінності у роботі зоофізіотерапевта з дрібними і великими тваринами?
10. Як враховується вид тварини при виборі фізіотерапевтичних методів?
11. Які існують ризики під час зоофізіотерапевтичних процедур для тварин і спеціалістів?
12. Як оцінюється ефективність зоофізіотерапії?
13. Які заходи безпеки мають дотримуватися фахівці під час роботи з тваринами?
14. Як забезпечити фізичний комфорт тварини під час проведення фізіотерапевтичних процедур?
15. Чому важливо створювати психологічний комфорт для тварин під час роботи?
16. Які фактори можуть впливати на психологічний стан тварини під час процедур?

2. Аналіз ризиків та безпеки праці.

2.1. Види ризиків: фізичні, біологічні, хімічні, психологічні

Аналіз ризиків та забезпечення безпеки праці є основним елементом охорони праці в зоофізіотерапії, оскільки фахівці мають справу з різними видами тварин, що несе певні загрози.

Основна мета аналізу ризиків – ідентифікація потенційних небезпек, оцінка їхнього впливу та вжиття заходів для їх мінімізації.

Визначення і класифікація ризиків у зоофізіотерапії.

Ризики у зоофізіотерапії можна поділити на кілька основних категорій:

- Фізичні ризики: включають травми від укусів, подряпин, ударів та переломів. Такі ризики можуть виникати через стресовану або агресивну поведінку тварин, неправильне поводження з великими або непередбачуваними тваринами.
- Біологічні ризики: ризик зараження інфекційними захворюваннями від тварин (зоонози), що можуть передаватися через подряпини, укуси або слину. Деякі інфекції (скаженість, стригучий лишай) становлять серйозну загрозу для здоров'я людини.
- Хімічні ризики: пов'язані з використанням дезінфікуючих засобів або медикаментів. Тривалий контакт із хімічними речовинами без

належного захисту може спричинити подразнення шкіри, алергічні реакції або навіть інтоксикацію.

- Психологічні ризики: робота з тваринами, особливо з великими або агресивними, може викликати психологічне напруження та стрес у фахівців, що негативно впливає на їхню працездатність і загальний стан здоров'я.

Ризик — це також відсутність позитивних результатів або невикористані можливості.

В психології терміну **"ризик"** відповідають три основних взаємопов'язаних значення:

- 1) ризик як міра очікуваного неблагополуччя при невдачі в діяльності;
- 2) ризик, як дія, в тому або іншому відношенні загрожуюча суб'єкту втратою (програшем, травмою, збитками).
- 3) ризик як ситуація вибору між двома можливими варіантами дії.

Рис.3 Схильність до ризику

2.2. Основні ризики для зоофізіотерапевтів (укуси, подряпини, травми, інфекції).

1. Травми від взаємодії з тваринами: укуси, подряпина, сильний удар.
2. Інфекційні захворювання: ризик зараження зоонозами, особливо при роботі без захисних засобів.
3. Проблеми з опорно-руховим апаратом: постійні фізичні навантаження, пов'язані з переміщенням великих тварин, можуть спричинити проблеми зі спиною та суглобами.
4. Стрес і емоційне виснаження: робота з агресивними або травмованими тваринами, а також важкі випадки можуть викликати емоційне вигорання.

2.3. Оцінка ризиків у роботі з різними тваринами та методи їхньої мінімізації.

Оцінка ризиків допомагає зрозуміти ймовірність виникнення тих чи інших небезпек та їхню можливу серйозність. На основі цієї оцінки створюється план заходів для зменшення впливу ризиків.

Методи мінімізації ризиків включають:

- Планування робочого простору: організація простору таким чином, щоб фахівець мав легкий доступ до всіх інструментів і міг швидко вийти з приміщення в разі потреби.
- Використання захисного обладнання: носіння рукавичок, масок, захисних окулярів та спеціального одягу, який знижує ризик пошкоджень.
- Інструктаж і навчання фахівців: регулярне навчання з технік поводження з тваринами, основ поведінки з різними видами тварин та тренінги з надання першої допомоги.
- Запобігання травмам від агресивних тварин: використання стримуючих засобів, таких як повідці, намордники або спеціальні фіксатори, які не завдають шкоди тваринам, але дозволяють фахівцям безпечно працювати.
- Санітарна безпека: регулярна дезінфекція приміщень, стерилізація інструментів, що запобігає розповсюдженню інфекцій.
- Емоційна підтримка і профілактика вигорання: забезпечення фахівцям умов для емоційної розрядки та періодичного відпочинку, а також підтримка психологічного здоров'я через тренінги з управління стресом.
- Запобіжні заходи для захисту від травм та інфекцій
 1. Планове проведення інструктажів: регулярні інструктажі з охорони праці та безпеки при роботі з тваринами.
 2. Обмеження контакту з агресивними тваринами: зокрема, під час стресових процедур, надання власникам рекомендацій з попередньої підготовки тварин.
 3. Використання вакцин та профілактичних заходів: наприклад, вакцинація проти сказу для фахівців, що працюють з потенційно небезпечними тваринами.
 4. Дотримання правил особистої гігієни: миття рук, використання дезінфікуючих засобів після контакту з кожною твариною, щоб запобігти перенесенню інфекцій. Таким чином, аналіз ризиків і впровадження заходів безпеки дозволяють зменшити ризики травмування, зараження та стресу у фахівців зоофізіотерапії, створюючи більш безпечне робоче середовище для персоналу та їхніх тварин-пацієнтів.

Види ризиків у зоофізіотерапії

1. Фізичні ризики виникають через безпосередній контакт з тва-

ринами та використання спеціального обладнання. Ці ризики включають можливість отримання механічних травм.

- Приклади: укуси, подряпини, удари, можливість переломів.
- Причини: агресивна або налякана поведінка тварини, недостатня фіксація під час процедур, помилкове використання обладнання.
- Запобіжні заходи: носіння захисного обладнання (рукавички, маски, захисні окуляри), правильне поводження з тваринами, використання спеціальних фіксаторів для тварин.

2. Біологічні ризики пов'язані з можливістю передачі інфекційних захворювань від тварин до людей (зоонози). Це становить серйозну загрозу для здоров'я фахівців.

- Приклади: сказ, стригучий лишай, бруцельоз, туберкульоз.
- Причини: контакт з інфікованими тваринами, контакт з біологічними рідинами (кров, слина), недостатня дезінфекція інструментів і поверхонь.
- Запобіжні заходи: регулярна дезінфекція приміщень і інструментів, носіння одноразових рукавичок і масок, вакцинація фахівців, дотримання санітарних норм.

3. Хімічні ризики виникають при роботі з дезінфекційними засобами та медичними препаратами, що можуть подразнювати шкіру, дихальні шляхи або викликати алергічні реакції.

- Приклади: подразнення шкіри та слизових оболонок, алергічні реакції, отруєння.
- Причини: контакт з хімічними речовинами без належного захисту, недотримання інструкцій з використання дезінфектантів або препаратів.
- Запобіжні заходи: використання засобів індивідуального захисту (рукавички, респіратори), належне провітрювання приміщень, дотримання інструкцій з безпечного використання хімічних речовин.

4. Психологічні ризики пов'язані з емоційним напруженням, яке може виникати при роботі з тваринами, особливо з агресивними або важкохворими.

- Приклади: стрес, емоційне вигорання, підвищене психоемоційне навантаження.
- Причини: робота з агресивними або травмованими тваринами, необхідність тривалої взаємодії, відповідальність за життя та здоров'я тварини.
- Запобіжні заходи: регулярні перерви в роботі, тренінги з управління стресом, підтримка колег і керівництва, консультації з психологом при необхідності.

Кожен з цих ризиків потребує окремої уваги та запобіжних заходів для забезпечення здоров'я і безпеки як фахівців, так і тварин у процесі зоофізіотерапії.

Основні ризики для зоофізіотерапевтів можуть включати:

1. Укуси та подряпини: Під час лікування або взаємодії з тваринами існує ризик укусів або подряпин. Це особливо стосується агресивних або нервових тварин. Укуси можуть призвести до пошкодження шкіри, нервів або сухожиль.
2. Травми: Через непередбачувану поведінку тварин або неправильне виконання процедур, фізіотерапевти можуть отримати травми, такі як вивихи, розтягнення м'язів або переломи. Це може статися при неправильному підйомі тварини або її непередбачуваному русі.
3. Інфекції: Тварини можуть бути носіями різних інфекцій, таких як бактерії (наприклад, сальмонела або пастерела), грибки чи паразити. При контакті з ранами або через укуси є ризик інфекційних захворювань, які можуть передаватися від тварин до людей. Для зменшення цих ризиків важливо застосовувати належну техніку безпеки, використувати захисне обладнання (рукавички, одяг, маски) та регулярно проводити дезінфекцію робочого середовища і інструментів.

Оцінка ризиків у роботі з тваринами є важливою складовою для забезпечення безпеки як працівників, так і самих тварин. Ризики можуть варіюватися в залежності від виду тварин, їх поведінки та умов утримання.

Ось основні категорії ризиків і методи їх мінімізації:

1. Фізичні ризики. укуси та подряпини: можуть бути спричинені агресивною поведінкою або несанкціонованим контактом. Мінімізація ризику: використання захисного одягу (рукавичок, комбінезонів), додаткові засоби захисту (щити, маски), навчання персоналу з поведінки з тваринами, правильне поводження з агресивними особинами. Травмування через падіння або напади тварин: ризик виникає, особливо в роботі з великими тваринами (наприклад, кіньми, великою рогатою худобою). Мінімізація ризику: забезпечення належної підготовки працівників, використання належного устаткування для роботи з тваринами (комплекти для обробки, повіді, обмежувачі), забезпечення стійкої та безпечної території для тварин.
2. Біологічні ризики. Зараження інфекційними захворюваннями: тварини можуть бути переносниками захворювань, таких як бруцельоз, туберкульоз, лептоспіроз тощо. Мінімізація ризику: вакцинація тварин, регулярні ветеринарні огляди, використання засобів індивідуального захисту (маски, рукавички, окуляри), дезінфекція приміщень і обладнання, навчання працівників з питань гігієни та захисту від інфекцій. Алергічні реакції: алергени від шерсті, пір'я чи сечі можуть викликати алергічні реакції у працівників. Мінімізація ризику: використання спеціального одягу, регулярне провітрювання приміщень, проведення гігієнічних процедур, обмеження контактів з алергенами.
3. Психологічні та емоційні ризики. Стрес від роботи з тваринами:

тривале перебування поруч з агресивними чи дуже емоційними тваринами може призвести до стресу у працівників. Мінімізація ризику: створення комфортних умов для працівників, організація регулярних перерв, проведення тренінгів з управління стресом та емоціями. Невизначеність у поведінці тварин: деякі види можуть мати непередбачувану поведінку, що призводить до нещасних випадків. Мінімізація ризику: уважне спостереження за поведінкою тварин, використання правильної техніки поводження, тренування для передбачення і управління реакціями тварин.

4. Екологічні та операційні ризики. Несподівані зміни в середовищі: зміна клімату, умов утримання, чи неналежне харчування можуть змінити поведінку тварин. Мінімізація ризику: моніторинг і контроль середовища утримання, регулярні перевірки кормів і води, належна адаптація умов для різних видів тварин. Аварії або неполадки в обладнанні: неякісне чи несправне обладнання може створювати небезпеку як для тварин, так і для працівників. Мінімізація ризику: регулярні перевірки та обслуговування обладнання, підготовка персоналу до дій у разі аварії або нештатної ситуації.

Запобіжні заходи для захисту від травм та інфекцій

Запобіжні заходи для захисту від травм та інфекцій під час роботи з тваринами є важливими для забезпечення безпеки працівників, а також для збереження здоров'я тварин. Ось кілька основних запобіжних заходів:

1. Запобігання травмам:
 - а) Захисне обладнання: Одяг: Використання спеціального робочого одягу (захисні костюми, рукавички, чоботи, окуляри, маски), що забезпечує фізичний захист від укусу чи подряпини. Захист від агресії тварин: Для роботи з агресивними тваринами слід використовувати захисні щити, огорожі, спеціальні інструменти (поводи, троси) для утримання тварин під контролем.
 - б) Правильне поводження з тваринами: Навчання персоналу: Регулярні тренінги щодо поведінки з різними видами тварин, особливо агресивними. Знання про їхню поведінку дозволяє уникнути неприємних ситуацій. Обережність при роботі з великими тваринами: Для роботи з великою рогатою худобою, кіньми або іншими великими тваринами слід використовувати відповідні технічні засоби, щоб уникнути травмування під час догляду або транспортування. Захист при наданні першої допомоги: У разі травмування (наприклад, укуси або подряпини) необхідно забезпечити швидке надання медичної допомоги.
 - в) Безпечне середовище: Чистота і порядок: Підтримка чистоти в місцях утримання тварин, усунення потенційно небезпечних об'єктів, які можуть спричинити травму. Підготовка приміщень: Наявність стійких

огорож, відгороджувальних бар'єрів та добре освітлених робочих зон.

2. Запобігання інфекціям:

- а) Вакцинація та профілактичні заходи: Вакцинація тварин: Регулярна вакцинація тварин проти інфекційних захворювань (наприклад, бруцельоз, туберкульоз, сказ, лептоспіроз) є ключовою для мінімізації ризиків зараження. Регулярні ветеринарні огляди: Періодичні медичні огляди тварин для виявлення потенційних інфекцій або захворювань.
- б) Індивідуальний захист: Маски, рукавички, окуляри: Використання масок та рукавичок під час роботи з тваринами для запобігання передачі інфекцій через контакт з сечею, фекаліями чи іншими біологічними рідинами. Захисний одяг: Для роботи в особливо забруднених або небезпечних умовах (наприклад, при обробці хворих тварин) необхідно носити спеціальний захисний одяг, який легко піддається дезінфекції.

Рис.4 Запобіжні заходи для захисту від травм та інфекцій при використанні захисного спорядження, миття рук, обробка порізів та уникнення небезпечних предметів.

- в) Гігієна та дезінфекція: Регулярне миття рук: Працівники повинні мити руки після контакту з тваринами або будь-якими матеріалами, що можуть бути забруднені інфекційними агентами (сеча, кал, корм). Дезінфекція обладнання: Обов'язкове очищення та дезінфекція всього обладнання, приміщень, інструментів після кожного використання для запобігання розповсюдженню інфекцій. Очищення приміщень: Регулярне прибирання місць утримання тварин, включаючи підлогу, клітки, годівниці, поїлки тощо.

- г) Призначення карантину: Карантин для нових або підозрілих тварин: Усіх нових або підозрілих тварин слід ізолювати від основної групи до проходження медичних оглядів та визначення їхнього здоров'я.
- д) Стеження за станом здоров'я працівників: Моніторинг здоров'я: Регулярні медичні огляди для працівників, щоб вчасно виявити захворювання або інфекції, що могли бути занесені від тварин. Запобігання інфекціям і травмам потребує не тільки застосування індивідуальних засобів захисту, але й організаційних заходів, таких як чітка інструкція для персоналу, навчання, контроль за станом здоров'я тварин та дотримання гігієнічних норм.

3. Гігієнічні вимоги та організація робочого місця

Гігієнічні вимоги та організація робочого місця є ключовими для забезпечення безпеки та здоров'я працівників, особливо під час роботи з тваринами, що пов'язано з підвищеними ризиками інфекцій та травм. Ось основні принципи та рекомендації щодо гігієни та організації робочого місця:

1. Гігієнічні вимоги:

- а) Особиста гігієна: Миття рук: Працівники повинні мити руки після контакту з тваринами, їхніми біологічними виділеннями (сеча, фекалії, слина), а також після роботи з кормом або інструментами, які можуть бути забруднені. Використання рідкого мила та дезінфекційних засобів (антисептиків) повинно бути обов'язковим. Особисті засоби захисту: Працівники повинні використовувати захисний одяг (комбінезони, рукавички, чоботи, маски), особливо при роботі з агресивними або потенційно хворими тваринами. Зберігання особистих речей: Одяг і особисті речі повинні зберігатися окремо від робочого одягу та інструментів, щоб уникнути зараження або забруднення.
- б) Гігієна тварин: Регулярне прибирання: Місця утримання тварин повинні регулярно очищатися від фекалій, сечі, залишків корму, що можуть бути джерелом інфекцій. Важливо дотримуватися графіку прибирання і дезінфекції. Контроль за здоров'ям тварин: Тварини повинні регулярно оглядатися ветеринарами для виявлення хворіб, особливо тих, що можуть бути передані людині (зоонози). Дезінфекція кліток, вольєрів та інших приміщень: Після кожного контакту з тваринами або їхніми виділеннями необхідно здійснювати дезінфекцію кліток, вольєрів, годівниць, поїлок та іншого обладнання.
- в) Профілактика інфекцій: Вакцинація та профілактичні заходи: Усі тварини повинні бути вакциновані проти основних захворювань, що передаються людині або можуть спричинити епідемії. Також важливо проводити карантин для нових тварин. Контроль за шкідниками: У місцях утримання тварин потрібно запобігати появі шкідників (гризунів, мух, комах), які можуть бути переносниками інфекцій. Очищення

інструментів та обладнання: Інструменти для роботи з тваринами (щітки, ножиці, годівниці) повинні регулярно дезінфікуватися.

Рис.5 Гігієна для ваших тварин - ключ до швидкого відновлення та підтримки здоров'я.

3.1. Основні вимоги до гігієни приміщень для зоофізіотерапії: очищення, дезінфекція, вентиляція.

Гігієнічні вимоги до приміщень для зоофізіотерапії є важливим елементом для забезпечення здоров'я тварин і безпеки працівників. Приміщення для проведення фізіотерапевтичних процедур повинні відповідати певним стандартам щодо очищення, дезінфекції та вентиляції, щоб мінімізувати ризики поширення інфекцій та забезпечити комфортні умови для лікування.

1. Очищення приміщень

Очищення є першим етапом підтримки чистоти і гігієни в приміщенні, яке здійснюється регулярно, щоб уникнути накопичення бруду та шкідливих мікроорганізмів. Ось основні вимоги:

Регулярне прибирання: Приміщення для зоофізіотерапії повинно очищатися щоденно. Очищення повинно включати підлогу, стіни, меблі, обладнання та інші поверхні. Підлога повинна бути безпечна (не слизька) та легко очищуватися.

Обробка інструментів: Усі інструменти, що використовуються під час терапії (електричні апарати, масажери, інгалятори тощо), повинні очищатися після кожного використання для запобігання зараженню.

Чистота тканин: Постільна білизна, рушники та інші тканини повинні бути змінені і очищені після кожного використання.

2. Дезінфекція

Дезінфекція є важливим етапом у забезпеченні санітарії та безпеки. Вона має проводитись після очищення для знищення мікроорганізмів (бактерій, вірусів, грибків). Основні вимоги:

Використання дезінфекційних засобів: Після очищення приміщень і поверхонь потрібно використовувати відповідні дезінфекційні засоби

(хлорвмісні, спиртові розчини або спеціалізовані засоби для зоофізіотерапії) для обробки всіх поверхонь. Приміщення для фізіотерапії має бути дезінфіковане після кожного сеансу з тваринами.

Частота дезінфекції: Поверхні, які часто контактують з тваринами або людськими руками (підлога, стільці, обладнання, ручки дверей), повинні оброблятися не рідше ніж двічі на день або після кожного використання.

Обробка інструментів: Дезінфекція інструментів і обладнання повинна проводитися за відповідними інструкціями виробників після кожного використання, щоб запобігти передачі інфекційних захворювань.

3. Вентиляція

Належна вентиляція приміщення є необхідною для забезпечення здорового мікроклімату, видалення забрудненого повітря, вологи та неприємних запахів. Ось основні вимоги до вентиляції:

Природна вентиляція: Якщо це можливо, приміщення повинне бути забезпечене природною вентиляцією через вікна чи вентиляційні отвори для регулярного обміну повітря.

Механічна вентиляція: У разі необхідності (особливо у великих або герметичних приміщеннях) повинна бути встановлена система механічної вентиляції, що забезпечує регулярний обмін повітря та видалення шкідливих парів і запахів.

Витримка температурного режиму: Важливо підтримувати оптимальний температурний режим у приміщенні для зоофізіотерапії (від 18 до 22°C) і регулювати вологість для комфортних умов лікування тварин.

Забезпечення відсутності запахів: Повітря в приміщенні повинно бути чистим і свіжим. Для цього може бути використано спеціальне обладнання, що очищає повітря від бактерій та запахів, або система кондиціонування.

4. Додаткові вимоги:

Окремі зони для різних процедур: У приміщенні повинні бути окремі зони для проведення різних процедур (масаж, теплові процедури, електротерапія), щоб запобігти можливому забрудненню або інфікуванню.

Постійний контроль за санітарними умовами: Проводити регулярні інспекції щодо дотримання гігієнічних стандартів, забезпечувати необхідне обладнання для очищення та дезінфекції.

Наявність засобів для ліквідації надзвичайних ситуацій: У разі розливу біологічних рідин або іншого забруднення, мають бути спеціальні засоби для швидкого реагування і очищення (наприклад, абсорбенти).

Дотримання цих вимог допоможе створити безпечне і здорове середовище для проведення зоофізіотерапевтичних процедур. Очищення, дезінфекція та правильна вентиляція приміщень для фізіотерапії є основою для попередження інфекцій, забезпечення здоров'я тварин і

працівників, а також створення комфортних умов для лікування.

Організація робочого місця для проведення масажу та фізіотерапевтичних процедур є важливим аспектом для забезпечення комфорту та безпеки як для тварин, так і для працівників. Ось основні вимоги та рекомендації для організації робочого місця, а також для вибору спеціальних меблів і пристроїв.

3.2. Організація робочого місця, спеціальні столи, крісла, килимки та інші пристрої для масажу та фізіотерапії.

1. Організація робочого місця

а) Приміщення:

Вільний простір: Приміщення для масажу та фізіотерапії повинно бути достатньо просторе для вільного руху терапевта і доступу до тварини. Рекомендується мати кілька зон: для прийому тварин, для проведення процедур, для зберігання інструментів і медикаментів.

Чистота і порядок: Приміщення повинно підтримуватися в ідеальній чистоті. Підлога має бути антиковзаючою та легко очищуваною.

Освітлення: Належне освітлення є важливим для комфортної роботи. Воно повинно бути м'яким, але достатнім для виконання процедур. Крім того, необхідно уникати прямого сонячного світла або різких тіней.

Вентиляція: Приміщення має бути добре провітрюваним для забезпечення свіжого повітря під час процедур, що важливо для благополуччя як тварин, так і терапевтів.

б) Організація робочих зон:

Зона для підготовки тварини: Це місце, де проводиться попередня підготовка тварини до терапії — розслаблення, спостереження за її станом, огляд.

Зона для фізіотерапевтичних процедур: Тут знаходяться спеціальні столи або інше обладнання для виконання масажу та фізіотерапії. Цю зону слід облаштувати з урахуванням доступу до інструментів, а також мати вільний простір для комфортного переміщення.

Зона для зберігання обладнання: Важливо організувати простір для зберігання фізіотерапевтичних пристроїв, інструментів, а також спеціального одягу та інших засобів безпеки.

2. Спеціальні столи та крісла

а) Масажні столи:

Регулювання висоти: Масажний стіл повинен мати можливість регулювання висоти, щоб забезпечити зручність для терапевта при виконанні різних маніпуляцій. Це особливо важливо для фізіотерапевтів, які можуть працювати з тваринами різного розміру.

М'яке покриття: Стіл повинен мати м'яке, комфортне покриття для тварин, яке легко чиститься і дезінфікується. Поверхня повинна бути зручною для тварини, щоб забезпечити її спокій під час процедури.

Форма та розмір: Масажні столи для тварин повинні бути адаптовані до їхніх фізіологічних особливостей. Наприклад, для великих собак або коней необхідні столи з більшою площею та надійною конструкцією, а для дрібних тварин — компактніші моделі.

б) Крісла:

Регулювання кута нахилу: Для зручності роботи з тваринами, крісла можуть мати можливість нахилу спинки, що дозволяє зручно проводити процедури, сидячи або стоячи.

М'якість і зручність: Крісла повинні бути зручними для терапевта, оскільки він може проводити тривалі сесії. Вони повинні мати ергономічну конструкцію, що дозволяє комфортно працювати в різних позах.

3. Килимки та інші пристрої для масажу та фізіотерапії

а) Килимки:

М'якість і зручність: Для масажу тварин можуть використовуватися спеціальні м'які килимки, що допомагають тваринам відчувати себе комфортно під час процедури. Вони повинні бути виготовлені з матеріалів, які легко очищуються і дезінфікуються.

Антиковзаючі властивості: Килимки повинні бути з антиковзаючим покриттям, щоб тварина не зміщувалася під час процедури.

б) Пристрої для фізіотерапії:

Електричні масажери та інгалятори: Це спеціальні прилади для лікувальних процедур, що можуть використовуватися під час фізіотерапії. Вони повинні бути простими в експлуатації, з можливістю регулювання інтенсивності впливу.

Теплові та охолоджувальні пакети: Теплові та охолоджувальні пакети допомагають зменшити біль і набряки у тварин після травм або фізичних навантажень. Вони повинні бути легкими в обслуговуванні і безпечними для тварин.

Лазерні терапевтичні пристрої: Лазерна терапія є популярним методом фізіотерапії для тварин, оскільки вона не має побічних ефектів і стимулює загоєння тканин. Такі пристрої повинні мати відповідні сертифікати якості та безпеки.

Ультразвукові апарати: Для проведення ультразвукової терапії, що допомагає у лікуванні травм і захворювань, слід використовувати спеціальні ультразвукові пристрої для тварин. Вони повинні бути налаштовані на безпечні рівні інтенсивності.

в) Інші інструменти:

Гумові кульки і м'ячі: Для стимуляції рухової активності тварин використовуються м'ячі та інші спеціальні іграшки, що допомагають розвивати м'язи і підтримувати активність.

Тренажери для кінцівок: Для відновлення рухової функції тварин після травм використовуються спеціальні тренажери для кінцівок, що дозволяють зміцнювати м'язи.

4. Зберігання та дезінфекція інструментів

Усі інструменти та пристрої для фізіотерапії повинні бути зберігані в чистоті. Вони повинні дезінфікуватися після кожного використання, щоб запобігти передачі інфекцій.

Меблі та обладнання, що використовується під час процедур, повинні бути виконані з матеріалів, які легко очищуються і стійкі до пошкоджень.

5. Безпека при роботі

Усі меблі та пристрої повинні бути стійкими і надійними, щоб запобігти травмам тварин або працівників.

Усі проводи та електричні пристрої повинні бути належно укріплені та захищені від доступу тварин.

Організація робочого місця для масажу та фізіотерапії тварин потребує ретельного підбору спеціального обладнання та меблів, а також врахування комфорту і безпеки для тварин і працівників. Важливо забезпечити правильне розташування меблів, використовувати зручні та гігієнічні пристрої для масажу та фізіотерапії, а також створити середовище, яке сприятиме швидкому відновленню тварин.

3.3. Використання одноразових та багаторазових інструментів, їхня стерилізація та утилізація

У зоофізіотерапії правильне використання інструментів, їх стерилізація та утилізація є важливими аспектами, які сприяють безпеці як тварин, так і працівників, а також допомагають запобігти передачі інфекцій.

1. Одноразові інструменти

Особливості використання:

Для одноразових інструментів характерне використання їх тільки один раз на одну тварину або на одного пацієнта. Це можуть бути голки для ін'єкцій, рукавички, серветки, підкладки, стерильні прокладки для перев'язок, пластирі, одноразові масажні рукавички або чохли для обладнання.

Переваги: Мінімізація ризику передачі інфекцій між тваринами.

Легкість у використанні та утилізації.

Зменшення потреби в стерилізації, оскільки інструменти використовуються лише один раз.

Утилізація: Одноразові інструменти повинні утилізуватися в спеціальні контейнери для медичних відходів. Потрібно чітко розрізняти контейнер для органічних та неорганічних відходів.

Рукавички, серветки, голки, шприци і подібні предмети повинні бути покладені у герметичні пакети або контейнери, щоб запобігти контакту з іншими матеріалами і зберегти безпеку для персоналу при утилізації.

2. Багаторазові інструменти

Особливості використання: Багаторазові інструменти, такі як масажні ролики, інгалятори, фізіотерапевтичні апарати, термопакети або

лазери, можуть бути використані для кількох процедур, якщо їх правильно стерилізувати після кожного використання.

Ці інструменти повинні бути належним чином очищені і дезінфіковані для кожної нової процедури, щоб уникнути передачі інфекцій.

Стерилізація: Очищення та дезінфекція: Перед стерилізацією інструменти повинні бути очищені від видимих забруднень (якщо це необхідно). Це можна зробити за допомогою мийних засобів і води. Для дезінфекції використовують спеціальні розчини, наприклад, спиртові або хлорвмісні препарати.

Стерилізація: Для більш ефективного очищення використовують різні методи стерилізації:

Термічна стерилізація (автоклавування): один з найефективніших методів для інструментів, що витримують високі температури.

Хімічна стерилізація: за допомогою стерилізаторів на основі хімічних розчинів (наприклад, формальдегід, перекис водню).

Газова стерилізація: для інструментів, які не витримують температурного впливу (наприклад, деякі пластикові або електронні пристрої).

Утилізація: Багаторазові інструменти, після стерилізації, можуть бути знову використані. Однак інструменти, що вийшли з ладу або зношені, повинні бути правильно утилізовані.

Залишки хімічних стерилізаторів, розчини для дезінфекції також мають бути утилізовані відповідно до місцевих екологічних стандартів.

4. Особиста безпека та захисне обладнання

4.1. Правила особистої гігієни та безпеки для фахівців зоофізіотерапії.

Основні принципи особистої безпеки:

Гігієна рук: Працівники повинні мити руки перед і після кожного контакту з тваринами, використання інструментів або після процедур. Рекомендується використовувати дезінфектори для рук.

Захисний одяг: Працівники повинні носити спеціальний одяг — халати, що легко знімаються, щоб запобігти забрудненню та захистити себе від контакту з інфекційними агентами.

Рукавички: Використання медичних рукавичок є обов'язковим при проведенні процедур, таких як ін'єкції, маніпуляції з відкритими ранами або контакт з біологічними рідинами.

Маски та захисні окуляри: Для захисту від можливих аерозолів, інфекцій або хімічних засобів (наприклад, при роботі з дезінфекційними засобами) рекомендується носити маски та захисні окуляри або щитки.

Штани та закрите взуття: Для додаткового захисту слід носити закрите взуття та штани, щоб уникнути контакту шкіри з брудними або потенційно зараженими поверхнями.

Правила безпеки під час роботи з інструментами:

Всі інструменти повинні зберігатися в чистоті, і не повинні бути використані після того, як вони стали пошкодженими або зношеними.

Призначені для багаторазового використання інструменти повинні пройти стерилізацію згідно з відповідними інструкціями.

Використовувати захисні рукавички та інше обладнання під час стерилізації або очищення інструментів.

4. Додаткові заходи безпеки

Регулярне навчання персоналу: Працівники повинні проходити навчання з безпеки та правильної обробки інструментів, включаючи дезінфекцію, стерилізацію, а також утилізацію медичних відходів.

Моніторинг стану інструментів: Важливо вести облік інструментів, їхнього стану, строки стерилізації та технічної придатності, щоб забезпечити безпеку під час їх використання.

Правильне використання одноразових та багаторазових інструментів, а також їхня стерилізація та утилізація, є важливою частиною безпеки в зоофізіотерапії. Важливо, щоб ці процеси були організовані належним чином, а також забезпечено належне особисте захисне обладнання для працівників, щоб уникнути забруднення і інфекцій.

Правила особистої гігієни та безпеки для фахівців зоофізіотерапії є важливими для забезпечення безпечної роботи з тваринами, збереження здоров'я персоналу та запобігання поширенню інфекцій. Це включає не лише дотримання гігієнічних норм, а й використання засобів захисту для запобігання травмам і забрудненням. Ось основні правила:

Правила особистої гігієни для фахівців зоофізіотерапії

а) Гігієна рук

Миття рук: Фахівець повинен ретельно мити руки до і після кожної процедури, а також після контакту з тваринами, їх біологічними рідинами, інструментами чи обробки поранень. Мити руки потрібно не менше 20 секунд з використанням мила та води.

Дезінфекція рук: Якщо є необхідність в оперативному дезінфекційному обробленні рук (наприклад, між процедурами), використовують дезінфектори на спиртовій основі. Це допомагає усунути мікроби, коли неможливо помити руки.

Рукавички: Використання одноразових медичних рукавичок є обов'язковим при роботі з інструментами, ін'єкціями, після контакту з біологічними рідинами тварин чи ранами. Після використання рукавички повинні бути негайно утилізовані.

б) Чистота одягу

Спеціальний одяг: Фахівець зоофізіотерапії має носити спеціальний одяг — халат або комплект медичного одягу, що покриває все тіло. Він повинен бути виготовлений з матеріалу, який легко чиститься, стійкий до впливу дезінфікуючих засобів.

Утримання одягу в чистоті: Одяг необхідно регулярно прати та дезінфікувати. Для цього краще використовувати окремі кошики для брудного одягу.

Закрите взуття: Фахівець має носити закрите взуття, яке легко очищується, щоб забезпечити додатковий захист від можливих пошкоджень або забруднень.

в) Гігієна волосся та обличчя

Зачіска: Якщо у фахівця довге волосся, воно повинно бути прибрано в зачіску, щоб уникнути його потрапляння на тварин або в стерильне середовище.

Маски для обличчя: Для запобігання потраплянню мікробів на інструменти або тварин, а також для захисту від аерозолів, рекомендується носити медичні маски.

г) Особиста гігієна та здоров'я

Загальна гігієна: Фахівці повинні підтримувати загальну особисту гігієну — регулярно душитися, чистити зуби, стежити за станом шкіри.

Травми та рани: Працівники повинні уникати відкритих ран або порізів на руках чи інших частинах тіла, що можуть бути джерелом інфекції. Якщо виникла травма, її необхідно належним чином обробити та закрити пов'язкою до відновлення.

4.2. Використання засобів індивідуального захисту.

2. Правила безпеки для фахівців включають:

а) Використання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ)

Рукавички: Як згадувалося, рукавички — це важливий елемент захисту, особливо при роботі з тваринами або їх біологічними рідинами. Вони повинні бути змінені після кожного контакту з твариною або інструментами.

Маски та респіратори: У разі роботи з інгаляторними препаратами, а також при проведенні процедур, що можуть спричинити утворення аерозолів, обов'язково слід використовувати маски або респіратори.

Захисні окуляри або щитки: Для запобігання потрапляння інфекцій чи забруднень в очі, а також для захисту від хімічних засобів дезінфекції, рекомендується носити захисні окуляри або щитки.

Штани та закрите взуття: Для запобігання забруднення та травм, фахівці повинні носити довгі штани та закриті, надійне взуття.

б) Безпека при роботі з тваринами

Поводження з тваринами: Тварин потрібно оглядати і лікувати відповідно до їх потреб і стану. Важливо використовувати спокій та розуміння при роботі з тваринами, щоб не викликати у них стрес або агресію, що може призвести до травм.

Застосування заспокійливих засобів: Якщо тварина нервує або стає агресивною, доцільно застосовувати спеціальні заспокійливі засоби, що дозволять безпечно провести терапію.

Використання допоміжних засобів: Для забезпечення безпеки фахівця слід використовувати спеціальні допоміжні засоби, такі як страхувальні пояси або інші засоби, які дозволяють утримувати тварину в потрібній позі під час процедур.

в) Безпека при роботі з інструментами Чистота інструментів: Перед кожним використанням інструменти повинні бути стерилізовані та перевірені на відсутність пошкоджень. Це запобігає травмам і забрудненням.

Безпечне використання електричних пристроїв: Фахівці повинні дотримуватися інструкцій щодо використання електричних приладів, таких як масажери, інгалятори або лазери, щоб уникнути травм електричним струмом або перегріву обладнання.

Дезінфекція та утилізація інструментів: Після кожного використання інструменти повинні бути очищені, продезінфіковані або стерилізовані. Одноразові інструменти утилізуються в спеціальних контейнерах.

г) Навчання персоналу та регулярні медичні огляди

Навчання: Працівники повинні проходити регулярне навчання з питань гігієни, безпеки та правил поводження з тваринами. Це дозволяє мінімізувати ризики і забезпечити безпечне робоче середовище.

Медичні огляди: Працівники повинні проходити регулярні медичні огляди для виявлення можливих інфекційних захворювань, алергій або інших станів, які можуть вплинути на здатність працювати в безпечних умовах.

Правила особистої гігієни та безпеки для фахівців зоофізіотерапії включають важливі аспекти, такі як правильне використання засобів індивідуального захисту, підтримка чистоти, обов'язкова стерилізація інструментів та безпечне поводження з тваринами. Це забезпечує не тільки безпеку працівників, але й сприяє ефективному лікуванню та профілактиці інфекцій.

4.3. Догляд за одягом та інструментами після роботи.

Правильний догляд за одягом та інструментами після роботи з тваринами є важливою частиною забезпечення безпеки, запобігання інфекціям та підтримки гігієнічних стандартів у зоофізіотерапії. Ось основні правила догляду за цими елементами після завершення робочого процесу:

1. Догляд за одягом

а) Прання та дезінфекція

Спеціальний одяг (халати, медичні костюми) має бути знятий після кожної процедури і перед тим, як покинути робоче місце. Цей одяг необхідно прати в теплій воді (не нижче 60°C) з використанням миючих та дезінфікуючих засобів.

Чистота та порядок: Спеціальний одяг повинен зберігатись окремо від особистих речей. Для цього слід мати окремі контейнери або кошики для брудного одягу.

Обробка спеціальними засобами: Після прання, якщо це необхідно, одяг можна обробити дезінфікуючими засобами для знищення мікробів (перекисом водню, хлоровмісними засобами або іншими антисептиками).

Сушіння: Одяг, що використовувався, має бути ретельно висушений, щоб уникнути розвитку бактерій чи грибків, які можуть розмножуватися у вологому середовищі.

б) Інші рекомендації по догляду за одягом

Уникайте контакту робочого одягу з тваринами під час транспортування чи при виконанні не пов'язаних з роботою завдань.

Регулярно перевіряйте одяг на наявність пошкоджень чи дефектів (наприклад, наявність порізів, які можуть стати джерелом забруднення).

Якщо одяг забруднився біологічними рідинами (кров'ю, сечею або іншими виділеннями тварини), його потрібно обробити спеціальними антисептичними засобами до прання.

2. Догляд за інструментами

а) Очистка та дезінфекція інструментів

Одноразові інструменти: Після використання одноразових інструментів (рукавичок, шприців, пелюшок, серветок і т.д.) вони повинні бути утилізовані в спеціально призначених контейнерах для медичних відходів. Це запобігає поширенню інфекцій і забрудненню навколишнього середовища.

Багаторазові інструменти: Для багатократного використання інструменти мають бути очищені після кожної процедури від усіх видимих забруднень. Використовуються спеціальні мийні засоби, які не пошкоджують поверхню інструментів.

б) Методи дезінфекції

Хімічні дезінфікуючі засоби: Після очищення інструменти повинні бути занурені або оброблені дезінфекційними розчинами (наприклад, розчини на основі спирту, хлоргексидину, йоду, або спеціалізовані засоби для медичних інструментів).

Автоклавування (термічна стерилізація): Для інструментів, які можуть витримати високу температуру (наприклад, металеві інструменти, леза), необхідно провести стерилізацію в автоклаві. Це гарантує повну стерильність інструментів.

Хімічна стерилізація: Для інструментів, які не витримують високих температур (пластикові, електронні пристрої), використовуються хімічні стерилізатори, що дозволяють знищувати бактерії, віруси і грибки без застосування високих температур.

в) Зберігання інструментів

Після очищення та стерилізації інструменти повинні зберігатися в сухому, стерильному середовищі, щоб запобігти їх повторному забрудненню. Для цього використовуються спеціальні контейнери або

стерильні пакети, що забезпечують захист інструментів від бруду та мікробів.

Регулярна перевірка інструментів: Потрібно регулярно перевіряти стан інструментів на наявність тріщин, зношення або будь-яких дефектів, щоб не допустити їх використання при наступних процедурах. Пошкоджені інструменти слід утилізувати або відремонтувати.

г) Дезінфекція робочого місця

Після кожної процедури також слід провести генеральне прибирання робочого місця: поверхні, меблі та інші частини приміщення, що могли контактувати з тваринами чи їх виділеннями, повинні бути очищені та продезінфіковані.

Для цього використовуються засоби, що ефективно борються з мікробами, вірусами та бактеріями. Спеціальні дезінфектанти (на основі хлору, спирту чи інших компонентів) мають обробляти робочі поверхні.

3. Правила утилізації та зберігання використаних матеріалів

Утилізація біологічних відходів: Використані серветки, пелюшки, підкладки або інші матеріали, що можуть містити біологічні рідини (кров, сеча, фекалії), повинні утилізуватися в спеціальних контейнерах для медичних відходів, що мають герметичні кришки.

Безпечне зберігання відходів: Контейнери для біологічних відходів повинні зберігатися в спеціально відведених місцях, далеко від інших матеріалів, які не є небезпечними.

4. Загальні рекомендації

Після роботи з тваринами необхідно змінити одяг перед тим, як покинути робоче приміщення, щоб запобігти переносу можливих інфекцій на інші поверхні чи людей.

Фахівець повинен обов'язково мити руки після кожної маніпуляції з інструментами та перед контактом з іншими тваринами або людьми.

Проводити регулярні перевірки й огляди інструментів та робочого місця для забезпечення їх належного стану та безпеки.

Висновок: Правильний догляд за одягом та інструментами після роботи з тваринами включає ретельне очищення, дезінфекцію та стерилізацію, а також правильне зберігання інструментів і утилізацію відходів. Це дозволяє не тільки підтримувати високі стандарти гігієни, а й мінімізувати ризики інфекцій та забруднень, забезпечуючи безпеку як тварин, так і працівників.

Питання для самоконтролю

1. Які основні правила особистої гігієни повинні дотримуватися фахівці, які працюють з тваринами?
2. Чому особиста гігієна є важливою для безпеки як фахівців, так і тварин?
3. Як часто потрібно мити руки та обробляти їх антисептиками під час роботи?

4. Які рекомендації існують щодо догляду за шкірою та запобігання передачі інфекцій?
5. Як особиста гігієна допомагає запобігати перехресному зараженню у ветеринарній практиці?
6. Які основні засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) використовуються у ветеринарній практиці?
7. Як правильно використовувати рукавички, маски, захисні окуляри та інші ЗІЗ?
8. Які види захисного одягу є найбільш ефективними при роботі з тваринами?
9. У яких випадках фахівці зобов'язані використовувати засоби індивідуального захисту?
10. Як ЗІЗ допомагають запобігти зараженню інфекціями та травмам?
11. Які правила догляду за робочим одягом після роботи?
12. Як часто потрібно змінювати та прати робочий одяг?
13. Які є рекомендації щодо очищення та дезінфекції інструментів після використання?
14. Як правильно обробляти інструменти, щоб уникнути перехресного зараження?
15. Чому важливо забезпечувати чистоту робочого одягу та інструментів?

5. Психологічний комфорт та техніка поведінки з тваринами

5.1. Психологічні аспекти взаємодії з тваринами під час фізіотерапії.

Психологічні аспекти взаємодії з тваринами під час фізіотерапії є важливими для забезпечення ефективності терапевтичного процесу. Тварини, як і люди, можуть переживати стрес, дискомфорт або навіть болючі відчуття під час процедур, тому важливо враховувати їх емоційний стан, а також психологічний стан власника тварини, якщо він присутній на сеансах.

Ось деякі ключові моменти психологічної взаємодії під час зоофізіотерапії:

1. Емоційний стан тварини

а) Стрес та тривога

Нова обстановка та процедури: Тварини можуть відчувати стрес через зміну обстановки або нові маніпуляції, які вони не звикли бачити чи відчувати. Наприклад, застосування масажу, фізичних вправ чи електростимуляції може викликати у них почуття тривоги або навіть агресії, особливо у тих тварин, які не звикли до маніпуляцій.

Сигнали стресу: Важливо вчасно помічати знаки стресу у тварини: різкі рухи, відмова від співпраці, тремтіння, агресія або навіть прояви фізичних симптомів (наприклад, слинотеча чи прискорене дихання). Це може свідчити про неприємні відчуття або перезбудження тварини, що потребує корекції підходу до лікування.

Рис.6 Психологічний комфорт тварини перед процедурою

б) Роль спеціаліста

Заспокоїливі техніки: Спеціалісти повинні використовувати техніки, що допомагають заспокоїти тварину, наприклад, м'які голоси, спокійні рухи, поступові контакти. Це дає змогу зменшити стрес і налаштувати тварину на лікувальний процес.

Спостереження за поведінкою: Психологічний стан тварини варто постійно спостерігати під час сеансу. Важливо адаптувати техніки в залежності від реакцій тварини. Якщо тварина явно відчуває дискомфорт, процедуру слід перервати або змінити підхід.

2. Психологічний вплив на власників тварин

а) Страх за здоров'я тварини

Емоційне навантаження: Власники тварин можуть відчувати стрес і занепокоєння за стан свого улюбленця, особливо якщо той проходить лікування чи реабілітацію після травм або хвороб. Психологічний стан власника має важливе значення, адже стрес або страх за тварину можуть передаватися й на неї, що підсилює її тривожність.

Симпатія та емоційний зв'язок: Під час фізіотерапевтичних процедур важливо враховувати емоційний зв'язок між власником і твариною. Фахівець повинен бути готовим підтримати власника психологічно, надавати йому необхідну інформацію про процес лікування, щоб знизити рівень страху та забезпечити спокій.

б) Рекомендації для спеціалістів

Комунікація з власником: Під час сеансів фахівець повинен проводити діалог з власником, пояснюючи кожную стадію лікування, щоб заспокоїти його. Це допоможе знизити рівень стресу у власника та забезпечити більше співробітництва з боку тварини.

Підтримка та розуміння: Важливо створити атмосферу довіри між власником, твариною та спеціалістом, щоб всі учасники процесу почувалися комфортно. Це можна зробити через невербальні засоби комунікації, наприклад, за допомогою спокійної та впевненої поведінки.

3. Психологічна адаптація тварини до процедур

а) Поступова адаптація

Знайомство з процедурою: Тварина повинна поступово звикати до

процедур фізіотерапії. Спеціаліст може почати з м'яких, ненав'язливих маніпуляцій, щоб тварина не відчувала стресу і могла адаптуватися до нового досвіду.

Позитивне підкріплення: Використання ласощів або похвали після кожної успішно завершеної процедури може допомогти тварині асоціювати фізіотерапію з чимось приємним. Це дозволить зменшити рівень тривоги і мотивувати тварину до співпраці.

б) Індивідуальний підхід

У кожної тварини свій психологічний тип і рівень комфорту з людьми. Для деяких тварин важлива безпека і спокійна обстановка, інші можуть відчувати себе краще в більш динамічному середовищі. Спеціаліст повинен обирати методи, що відповідають темпераменту тварини.

4. Психологічний вплив на реабілітацію та процес лікування

а) Мотивація тварини

Фізіотерапевтичні процедури можуть бути важкими для тварини, особливо після травм. Позитивний психологічний стан тварини сприяє її співпраці в процесі лікування. Стрес або агресія можуть заважати терапії, тому важливо налаштовувати тварину на спокій і допомагати їй адаптуватися до фізичних навантажень.

б) Важливість підтримки

Психологічна підтримка фахівця для тварини та її власника сприяє кращому результату лікування. Заохочення, позитивна атмосфера та розуміння допомагають тварині швидше відновлюватися, а власнику — краще справлятися зі стресом і невизначеністю, що може виникати під час терапії.

Психологічні аспекти взаємодії з тваринами під час фізіотерапії є важливими для забезпечення успішного процесу реабілітації. Врахування емоційного стану тварини, створення комфортних умов для неї, а також підтримка та розуміння з боку фахівця сприяють зниженню стресу, покращенню співпраці тварини та власника і забезпеченню максимального ефекту від процедур.

Заспокоєння тварини та уникнення агресивної поведінки під час фізіотерапевтичних процедур є важливою складовою ефективного лікування. Агресія може виникати через стрес, біль, страх або непорозуміння між твариною та спеціалістом. Щоб мінімізувати ризик агресивної поведінки та забезпечити спокій тварини, можна застосувати кілька стратегій.

1. Заспокоїливі техніки для тварин

а) Спокійна та впевнена поведінка спеціаліста

Тварини дуже чутливі до емоційної атмосфери. Якщо спеціаліст буде проявляти спокій, впевненість і терплячість, це допоможе знизити тривожність тварини. Важливо уникати різких рухів або голосних звуків, які можуть налякати тварину.

б) М'який та спокійний голос

Використання м'якого, заспокійливого голосу допомагає знизити рівень стресу у тварини. Гучні, різкі звуки або команди можуть лише посилити її занепокоєння.

в) Поступове знайомство з процедурою

Для тварин важливо звикати до нових маніпуляцій поступово. Починати слід з мінімальних дотиків і поступово збільшувати інтенсивність процедур. Це дозволяє тварині адаптуватися і зменшує страх перед новими відчуттями.

г) Забезпечення фізичної безпеки

Фізична стабільність тварини під час сеансу допомагає зменшити стрес. Використання спеціальних фіксуєючих пристроїв (наприклад, м'яких ременів або спеціальних вольєрів) може запобігти зайвому руху і зменшити страх у тварини.

5.2. Стратегії уникнення агресії та заспокоєння тварин.

1. Уникнення агресії

а) Розуміння сигналів тварини

Кожна тварина має свою специфічну поведінку, що вказує на стрес або дискомфорт. Важливо вчасно помічати ознаки агресії або тривоги, такі як: звуження очей, скавуління, тремтіння, вияв агресії через клацання зубами чи навіть спроби вцепитися.

Якщо такі сигнали з'являються, слід негайно припинити маніпуляції і дати тварині час заспокоїтися.

б) Мінімізація фізичного контакту при агресії

Якщо тварина виявляє агресію, фізичний контакт слід зменшити. Замість того щоб насильно утримувати тварину, краще використовувати методи, які дозволяють зберегти дистанцію, такі як використання м'яких рухів або заспокійливих засобів (наприклад, феромони для заспокоєння).

в) Корекція поведінки через позитивне підкріплення

Позитивне підкріплення є ефективним методом для зміни поведінки. За допомогою ласощів, погладжуваль або похвали після кожної правильної реакції можна сформувати у тварини позитивну асоціацію з процедурою.

г) Наявність спільного простору для власника та тварини

Присутність власника може заспокоїти тварину, але це також може бути фактором стресу, якщо власник сам занадто переживає. Спеціаліст повинен дати власнику зрозуміти, як йому правильно взаємодіяти з твариною, щоб не посилювати її агресію чи стрес.

2. Техніки для фізіотерапевтів, щоб заспокоїти тварину

а) Масаж та дотики

Легкий масаж або м'які дотики можуть бути заспокійливими, якщо тварина не відчуває болю. Це дозволяє знизити стрес і сприяє більш

глибокій релаксації.

б) Використання спеціальних ароматів

Деякі феромони чи ароматичні масла можуть допомогти заспокоїти тварину. Наприклад, спреї, що містять феромони, зазвичай сприяють зниженню тривожності у собак та котів.

в) Візуальні сигнали

У деяких випадках спеціаліст може використовувати зоровий контакт, щоб заспокоїти тварину. Повільний погляд або уникання прямого погляду може допомогти встановити довіру і зменшити рівень агресії.

3. Практичні поради для уникнення агресії

Робити перерви. Якщо тварина виявляє ознаки стресу, важливо робити перерви між процедурами, щоб дати їй час для відновлення.

Час адаптації. Для тварин, які не звикли до фізіотерапії, важливо планувати час адаптації. Нехай тварина поступово звикає до нового середовища та процедур.

Забезпечити тварині комфорт. Місце для фізіотерапії повинно бути комфортним, тихим і безпечним для тварини, щоб зменшити рівень тривоги.

Для ефективного заспокоєння тварини та уникнення агресії під час фізіотерапевтичних процедур важливо використовувати різноманітні методи психологічного підходу, уважно спостерігати за її поведінкою та застосовувати заспокійливі техніки. Поступовий підхід, позитивне підкріплення та адаптація до нових процедур дозволяють мінімізувати стрес і зберегти позитивну атмосферу для лікування.

5.3. Методи роботи з різними видами тварин

Кожен вид тварини має свої особливості поведінки, фізіології та психології, що потрібно враховувати під час зоофізіотерапевтичних процедур.

Ось як можна адаптувати методи взаємодії з різними тваринами, щоб забезпечити ефективність терапії:

1. Собаки

Особливості: Собаки зазвичай віддані своїм власникам, мають розвинену комунікацію з людьми і добре сприймають позитивне підкріплення. Вони можуть бути досить чутливими до болю та дискомфорту, тому потрібно бути обережними при застосуванні маніпуляцій.

Методи взаємодії: Позитивне підкріплення: Використовуйте ласощі та похвалу після кожної успішно виконаної процедури.

Заспокійливі методи: М'який голос, погладжування та спокійні рухи допомагають заспокоїти собаку.

Індивідуальний підхід: Кожна порода може мати свої фізіологічні особливості. Наприклад, деякі собаки можуть бути більш чутливими до болю через структуру суглобів або травм.

Форми поведінки

Рис.7 Форми поведінки тварини

2. Коти

Особливості: Коти більш незалежні, і не всі з них люблять фізичні маніпуляції. Вони можуть реагувати на стрес ізоляцією або агресією. Коти мають чутливішу шкіру та суглоби, тому важливо бути дуже обережним під час масажу та маніпуляцій.

Методи взаємодії: Поступова адаптація: Поступово звикати кота до нових процедур, починати з коротких сеансів.

Час та спокій: Коти зазвичай віддають перевагу спокійному середовищу, тому важливо не створювати шуму або різких рухів.

Позитивне підкріплення: Заохочення у вигляді ласощів або спокійного похвалювання.

Індивідуальна форма поведінки

Індивідуальна поведінка включає різноманітні поведінкові акти, спрямовані на виживання і життєзабезпечення окремої особини.

Рис.8 Індивідуальна поведінка тварин

3. Коні

Особливості: Коні — дуже чутливі та інтелектуальні тварини, які можуть реагувати на стрес через фізіологічні зміни, такі як підвищене серцебиття або навіть паніка. Вони потребують значної терплячості та уважності з боку спеціаліста.

Методи взаємодії:

Безпека на першому місці: Під час фізіотерапевтичних процедур важливо забезпечити надійну фіксацію і спокійне середовище.

Поступовий підхід: Починати з легких маніпуляцій, поступово збільшуючи навантаження.

Гармонія між фахівцем та твариною: Коні дуже добре сприймають чітке і спокійне спілкування з людиною, тому важливо, щоб фахівець був спокійним і впевненим.

4. Гризуни (кролики, морські свинки, хом'яки)

Особливості: Гризуни зазвичай маленькі і чутливі до стресу, тому потрібно уникати різких рухів і забезпечити комфортну обстановку. Вони не люблять агресивних маніпуляцій, тому лікування має бути максимально обережним.

Методи взаємодії:

Обмежений контакт: Для малих тварин важливо мінімізувати фізичний контакт і рухи, щоб не викликати стрес.

Тиха і комфортна атмосфера: Необхідно забезпечити тишу та спокійне середовище.

М'яка стимуляція: Використання масажу чи легкого фізичного впливу з обережністю.

5. Птахи

Особливості: Птахи можуть бути дуже чутливими до змін у середовищі. Вони схильні до стресу, що може призвести до агресії або втечі. Під час фізіотерапії потрібно звертати увагу на їхній психологічний стан, щоб не викликати паніку.

Методи взаємодії:

Заспокойливі методи: Ніжні рухи та спокійне спілкування важливі для птахів.

Поступовий підхід: Птахи повинні звикати до процедур поступово, без різких змін у навколишньому середовищі.

Надання простору: Необхідно залишити птицю в комфортному просторі для початку терапії.

Питання для самоконтролю

1. Як настрій і поведінка фахівця можуть впливати на тварин?
2. Які сигнали поведінки свідчать про страх чи стрес у тварин?
3. Чому важливо розуміти індивідуальні особливості тварини перед початком роботи?

4. Як поведінка різних видів тварин може свідчити про їхній емоційний стан?
5. Як взаємодія з тваринами впливає на психологічний стан фахівця?
6. Які основні причини агресії у тварин, і як їх можна визначити?
7. Які методи можна застосувати для уникнення агресивної поведінки тварин?
8. Як правильно наближатися до тварини, щоб не спровокувати агресію?
9. Які техніки заспокоєння тварин є найбільш ефективними?
10. Як можна використовувати голос і мову тіла для заспокоєння тварин?
11. Які особливості поведінки слід враховувати під час роботи з собаками?
12. Як відрізняється підхід до роботи з котами порівняно з іншими тваринами?
13. Які методи взаємодії є ефективними при роботі з великими тваринами, наприклад, конями?
14. Як забезпечити безпечну роботу з дрібними тваринами, такими як гризуни або птахи?
15. Які фактори слід враховувати під час роботи з дикими тваринами?
16. Як впливає вид тварини на вибір інструментів і технік роботи з нею?

6. Протипоказання до зоофізіотерапевтичних процедур

6.1. Медичні протипоказання до процедур

Протипоказання до зоофізіотерапевтичних процедур незважаючи на численні переваги зоофізіотерапії, є певні протипоказання, коли застосування таких процедур може завдати шкоди тварині. Ось деякі з них:

1. Гострі запальні процеси

Процедури фізіотерапії не рекомендуються під час гострих запальних процесів, таких як запалення суглобів або тканин, оскільки це може погіршити стан і призвести до ускладнень.

2. Ранній післяопераційний період

У перші дні після операції не слід застосовувати фізіотерапевтичні процедури, оскільки це може викликати біль, запалення або порушення загоєння.

3. Тяжкі серцево-судинні захворювання

Тваринам із серцево-судинними порушеннями, такими як серцева недостатність або порушення ритму серця, слід уникати фізичних навантажень та стимуляцій, які можуть погіршити стан.

4. Онкологічні захворювання

Застосування певних методів фізіотерапії, таких як термотерапія або електростимуляція, може бути протипоказано тваринам із злоякісними пухлинами, оскільки це може сприяти росту пухлин.

5. Захворювання шкіри

Протипоказано проводити масаж або інші маніпуляції в області шкіри, якщо є виразки, рани, інфекції або інші захворювання, які можуть погіршитися через механічний вплив.

6. Порушення в роботі нервової системи

Тваринам із порушеннями нервової системи, які супроводжуються судомою, паралічами або іншими порушеннями рухової активності, фізіотерапевтичні процедури слід проводити з обережністю або взагалі уникати до стабілізації стану.

7. Гіпертермія (підвищена температура)

Підвищена температура тіла є протипоказанням до застосування теплових процедур, оскільки це може погіршити загальний стан тварини.

8. Алергії та чутливість до певних матеріалів або стимулів

Якщо у тварини є алергія на певні матеріали, аромати або інші стимулюючі фактори, слід уникати використання відповідних методів фізіотерапії (наприклад, спеціальних масел або феромонів).

Врахування цих протипоказань є необхідним для забезпечення безпеки та здоров'я тварини під час фізіотерапевтичних процедур.

6.2. Консультації з ветеринаром перед початком процедур

Роль консультації з ветеринаром перед початком зоофізіотерапевтичних процедур є важливою частиною безпечної та ефективного підходу до лікування та реабілітації тварини. Ветеринар може допомогти визначити, чи є фізіотерапія доцільною, і чи не існує протипоказань для проведення таких процедур.

1. Оцінка загального стану здоров'я тварини

Консультація з ветеринаром дозволяє оцінити загальний стан здоров'я тварини, виявити наявність хронічних або гострих захворювань, що можуть заважати фізіотерапевтичним процедурам. Ветеринар може дати рекомендації щодо того, чи є фізіотерапія безпечною для конкретної тварини в її поточному стані.

Рис. 9 Оцінка загального стану здоров'я тварини

Приклад: Якщо тварина має серцеві захворювання або порушення кровообігу, застосування теплових процедур може бути небезпечним. Тому ветеринар може порадити уникати певних методів або обмежити їх використання.

2. Ідентифікація протипоказань

Ветеринар може виявити конкретні протипоказання для зоофізіотерапії на основі медичних обстежень. Це важливо для запобігання ускладненням або погіршенню стану тварини.

Приклад: Якщо тварина має свіжі рани, інфекційні захворювання або онкологічні патології, певні методи фізіотерапії (наприклад, масаж або теплотерапія) можуть бути шкідливими.

3. Діагностика та реабілітація

Ветеринар може встановити точний діагноз і визначити, які саме фізіотерапевтичні процедури будуть найбільш ефективними для реабілітації після травм, хірургічних втручань або хронічних захворювань.

Приклад: Якщо тварина перенесла операцію, ветеринар може вказати на необхідність застосування м'яких масажів, вправ для підтримки рухливості суглобів, або застосування електростимуляції для відновлення м'язів.

4. Індивідуальний підхід

Кожна тварина є унікальною, і її реакція на фізіотерапевтичні процедури може відрізнятися. Ветеринар, знаючи фізіологічні та психологічні особливості конкретної тварини, може порадити адаптовану програму фізіотерапії.

Приклад: Якщо тварина схильна до стресу або агресії, ветеринар може порекомендувати підготовчі етапи, такі як використання заспокійливих засобів або початок терапії в більш спокійному середовищі.

5. Набір методів та технологій

Ветеринар може допомогти вибрати найбільш підходящі методи фізіотерапії залежно від стану тварини та її потреб. Наприклад, якщо йдеться про реабілітацію після травм або хірургії, фахівець може порадити застосування певних методів, таких як:

Масаж для зняття напруги в м'язах.

Електростимуляція для відновлення тону м'язів.

Теплотерапія для полегшення болю та покращення кровообігу.

Акупресура або фізичні вправи для полегшення болю або відновлення рухливості.

6. Інформація про ліки та медикаменти

Під час консультації ветеринар може повідомити про можливі взаємодії між фізіотерапевтичними процедурами та медикаментами, які приймає тварина. Деякі ліки можуть змінювати чутливість тканин або

викликати побічні ефекти під час фізіотерапії.

Приклад: Тварини, які приймають антикоагулянти, можуть бути більш схильні до травм під час фізіотерапевтичних процедур через підвищену ймовірність виникнення кровотеч.

7. Моніторинг прогресу

Після початку фізіотерапевтичних процедур ветеринар може допомогти оцінити ефективність терапії, виявляючи можливі зміни в стані тварини. Він може коригувати програму реабілітації, додаючи або змінюючи методи на основі реакцій тварини.

Консультація з ветеринаром перед початком зоофізіотерапевтичних процедур є ключовою для забезпечення безпеки та ефективності лікування. Ветеринар допомагає оцінити фізіологічний стан тварини, визначити можливі протипоказання, вибрати найбільш підходящі методи терапії та забезпечити правильний догляд після процедур. Це гарантує, що фізіотерапія принесе максимальну користь для здоров'я тварини і сприятиме її швидкому відновленню.

Принцип вибору технік фізіотерапії, відповідних фізичному стану тварини, є ключовим аспектом зоофізіотерапевтичного процесу, оскільки застосування невідповідних методів може призвести до ускладнень або навіть погіршення стану здоров'я тварини.

Ось основні принципи, які допомагають вибрати відповідні техніки:

1. Оцінка фізичного стану тварини

Перед вибором фізіотерапевтичних технік необхідно провести комплексну оцінку стану тварини. Це включає:

Фізичний огляд (оцінка рухливості суглобів, м'язового тону, наявності болю чи запалення).

Історія хвороби (перенесені травми, операції, хронічні захворювання).

Ветеринарна консультація (діагноз та рекомендації по вибору методів реабілітації).

2. Принцип індивідуального підходу

Кожна тварина унікальна, тому для кожної потрібно підібрати техніки відповідно до її індивідуальних особливостей:

Вік тварини: У молодих тварин організм більш еластичний і може краще переносити інтенсивні фізіотерапевтичні процедури. У старших тварин необхідно бути обережними, оскільки з віком можуть виникати проблеми з рухливістю суглобів і зниженням еластичності тканин.

Порода: Деякі породи тварин можуть мати специфічні потреби або уразливості (наприклад, деякі породи собак схильні до дисплазії тазостегнових суглобів, що потребує обережного підходу до навантажень).

3. Тип і стадія захворювання або травми

Методи фізіотерапії повинні підбиратися в залежності від типу і стадії травми або захворювання:

Гострі травми (переломи, розтягнення, запалення): У таких випадках зазвичай застосовуються легкі методи, що сприяють зменшенню болю та запалення, такі як холодні компреси, легкий масаж, електростимуляція для зняття болю. Інтенсивніші методи, такі як масаж чи вправи, зазвичай не використовуються на початкових стадіях, поки не буде досягнуто стабільного полегшення.

Хронічні захворювання (артрит, остеохондроз): Для таких тварин важливо використовувати методи, що допомагають підтримувати рухливість суглобів, зменшувати запалення та покращувати кровообіг. Це може бути теплотерапія, гідротерапія, вправи на розтягування, масаж для поліпшення гнучкості.

Реабілітація після хірургічних втручань: Фізіотерапія після операцій зазвичай починається з пасивних методів, таких як легкий масаж або електростимуляція, для стимулювання відновлення м'язів та суглобів.

4. Загальний стан здоров'я та супутні захворювання

Фізіотерапія повинна враховувати супутні захворювання тварини:

Проблеми з серцево-судинною системою: Для таких тварин не слід застосовувати інтенсивні навантаження, наприклад, теплотерапію або масаж у разі наявності серцевої недостатності. Вибір технік повинен бути обережним, з акцентом на м'які методи для полегшення болю і підтримки кровообігу.

Проблеми з нирками чи печінкою: Для тварин з нирковою недостатністю або іншими порушеннями обміну речовин потрібно уникати методів, що можуть призвести до додаткового навантаження на внутрішні органи, таких як теплотерапія або інтенсивні вправи.

5. Тип технік фізіотерапії

Вибір конкретних технік залежить від цілей фізіотерапії та можливостей тварини:

Масаж: Легкий масаж може бути корисним для зняття м'язового напруження, покращення кровообігу та лімфодренажу, особливо після травм або хірургічних втручань.

Теплотерапія: Використовується для полегшення болю, зняття м'язового спазму та покращення кровообігу, однак застосовується обережно при гострих запальних процесах.

Електростимуляція: Допомагає відновлювати м'язовий тонус і зменшувати біль, особливо після травм або хірургічних втручань.

Гідротерапія: Вода дозволяє знижувати навантаження на суглоби, що є корисним для тварин з артритом або після операцій на суглобах.

6. Індивідуальна реакція тварини на терапію

У ході фізіотерапії важливо постійно спостерігати за реакцією тварини. Якщо тварина виявляє ознаки дискомфорту, біль, страх або

агресію, методи слід коригувати або змінювати.

Оцінка поведінки: Якщо тварина не співпрацює з терапією або демонструє агресію, може бути необхідно змінити тактику, застосувати заспокійливі техніки або зменшити інтенсивність процедур.

6.3. Вибір технік, що відповідають фізичному стану тварини

Правильний вибір фізіотерапевтичних технік залежить від численних факторів, зокрема фізичного стану тварини, її віку, породи, типу та стадії захворювання. Важливо застосовувати індивідуальний підхід, враховуючи всі медичні показання та обмеження, а також уважно спостерігати за реакцією тварини на кожну процедуру. Це дозволить не лише досягти кращих результатів реабілітації, але й забезпечити безпеку тварини під час терапії.

Принцип вибору технік фізіотерапії, відповідних фізичному стану тварини, є ключовим аспектом зоофізіотерапевтичного процесу, оскільки застосування невідповідних методів може призвести до ускладнень або навіть погіршення стану здоров'я тварини.

Ось основні принципи, які допомагають вибрати відповідні техніки:

1. Оцінка фізичного стану тварини

Перед вибором фізіотерапевтичних технік необхідно провести комплексну оцінку стану тварини. Це включає:

Фізичний огляд (оцінка рухливості суглобів, м'язового тону, наявності болю чи запалення).

Історія хвороби (перенесені травми, операції, хронічні захворювання).

Ветеринарна консультація (діагноз та рекомендації по вибору методів реабілітації).

2. Принцип індивідуального підходу

Кожна тварина унікальна, тому для кожної потрібно підібрати техніки відповідно до її індивідуальних особливостей:

Вік тварини: У молодих тварин організм більш еластичний і може краще переносити інтенсивні фізіотерапевтичні процедури. У старших тварин необхідно бути обережними, оскільки з віком можуть виникати проблеми з рухливістю суглобів і зниженням еластичності тканин.

Порода: Деякі породи тварин можуть мати специфічні потреби або уразливості (наприклад, деякі породи собак схильні до дисплазії тазостегнових суглобів, що потребує обережного підходу до навантажень).

3. Тип і стадія захворювання або травми

Методи фізіотерапії повинні підбиратися в залежності від типу і стадії травми або захворювання:

Гострі травми (переломи, розтягнення, запалення): У таких випадках зазвичай застосовуються легкі методи, що сприяють зменшенню болю

та запалення, такі як холодні компреси, легкий масаж, електростимуляція для зняття болю. Інтенсивніші методи, такі як масаж чи вправи, зазвичай не використовуються на початкових стадіях, поки не буде досягнуто стабільного полегшення.

Хронічні захворювання (артрит, остеохондроз): Для таких тварин важливо використовувати методи, що допомагають підтримувати рухливість суглобів, зменшувати запалення та покращувати кровообіг. Це може бути теплотерапія, гідротерапія, вправи на розтягування, масаж для поліпшення гнучкості.

Реабілітація після хірургічних втручань: Фізіотерапія після операцій зазвичай починається з пасивних методів, таких як легкий масаж або електростимуляція, для стимулювання відновлення м'язів та суглобів.

4. Загальний стан здоров'я та супутні захворювання

Фізіотерапія повинна враховувати супутні захворювання тварини:

Проблеми з серцево-судинною системою: Для таких тварин не слід застосовувати інтенсивні навантаження, наприклад, теплотерапію або масаж у разі наявності серцевої недостатності. Вибір технік повинен бути обережним, з акцентом на м'які методи для полегшення болю і підтримки кровообігу.

Проблеми з нирками чи печінкою: Для тварин з нирковою недостатністю або іншими порушеннями обміну речовин потрібно уникати методів, що можуть призвести до додаткового навантаження на внутрішні органи, таких як теплотерапія або інтенсивні вправи.

5. Тип технік фізіотерапії

Вибір конкретних технік залежить від цілей фізіотерапії та можливостей тварини:

Масаж: Легкий масаж може бути корисним для зняття м'язового напруження, покращення кровообігу та лімфодренажу, особливо після травм або хірургічних втручань.

Теплотерапія: Використовується для полегшення болю, зняття м'язового спазму та покращення кровообігу, однак застосовується обережно при гострих запальних процесах.

Електростимуляція: Допомагає відновлювати м'язовий тонус і зменшувати біль, особливо після травм або хірургічних втручань.

Гідротерапія: Вода дозволяє знижувати навантаження на суглоби, що є корисним для тварин з артритом або після операцій на суглобах.

6. Індивідуальна реакція тварини на терапію

У ході фізіотерапії важливо постійно спостерігати за реакцією тварини. Якщо тварина виявляє ознаки дискомфорту, біль, страх або агресію, методи слід коригувати або змінювати.

Оцінка поведінки: Якщо тварина не співпрацює з терапією або демонструє агресію, може бути необхідно змінити тактику, застосувати заспокійливі техніки або зменшити інтенсивність процедур.

Правильний вибір фізіотерапевтичних технік залежить від численних факторів, зокрема фізичного стану тварини, її віку, породи, типу та стадії захворювання. Важливо застосовувати індивідуальний підхід, враховуючи всі медичні показання та обмеження, а також уважно спостерігати за реакцією тварини на кожну процедуру. Це дозволить не лише досягти кращих результатів реабілітації, але й забезпечити безпеку тварини під час терапії.

Питання для самоконтролю

1. Чому важливо враховувати медичні протипоказання перед початком фізіотерапії?
2. Як визначити, чи має тварина протипоказання до певної процедури?
3. Які протипоказання можуть виникнути при роботі з травмованими тваринами?
4. Як різні захворювання (наприклад, серцево-судинні, дихальні) можуть вплинути на вибір процедур?
5. Чому важливо консультуватися з ветеринаром перед початком фізіотерапії?
6. Які питання потрібно обговорити з ветеринаром перед процедурою?
7. У яких випадках необхідно залучити ветеринара до оцінки стану тварини?
8. Як співпраця з ветеринаром допомагає уникнути ризиків для тварини?
9. Які документи або висновки від ветеринара потрібні для проведення фізіотерапії?
10. Як фізичний стан тварини впливає на вибір методів фізіотерапії?
11. Які методи є найбільш безпечними для літніх або ослаблених тварин?
12. Як адаптувати техніки фізіотерапії для тварин з обмеженою рухливістю?
13. Чому важливо враховувати індивідуальні фізичні особливості тварини при виборі техніки?
14. Як оцінюється стан м'язів, суглобів та кісток тварини перед вибором техніки?

7. Етика та професійна відповідальність у зоофізіотерапії

7.1. Етичні принципи роботи з тваринами: повага, турбота, безпека

Етика та професійна відповідальність у зоофізіотерапії є невід'ємною частиною практики і мають важливе значення для забезпечення якості та безпеки надання послуг, а також для підтримки довіри між фахівцем, твариною та її власником.

Ось основні принципи етики та професійної відповідальності, що визначають роботу зоофізіотерапевта:

1. Повага до тварин

Гідність тварин: Зоофізіотерапевт має поважати гідність і благополуччя тварин, ставитися до них з терпінням і співчуттям. Фахівець повинен уникати будь-яких дій, що можуть спричинити тваринам фізичну чи психологічну шкоду, навіть якщо це є частиною терапевтичного процесу.

Мінімізація стресу: Всі терапевтичні процедури повинні бути адаптовані так, щоб мінімізувати стрес для тварини, зберігаючи її фізичний і емоційний комфорт. Для цього важливо застосовувати техніки, що поступово привчають тварину до маніпуляцій, зокрема через заспокоїливі методи або позитивне підкріплення.

2. Професійна відповідальність

Висока кваліфікація та безперервне навчання: Зоофізіотерапевт несе відповідальність за свої знання та навички. Це вимагає постійного вдосконалення кваліфікації, здобуття нових знань і вивчення останніх наукових досягнень у галузі зоофізіотерапії.

Професійні стандарти: Під час проведення фізіотерапевтичних процедур фахівець має дотримуватись професійних стандартів і протоколів, що відповідають медичним рекомендаціям і науково обґрунтованим підходам.

Конфіденційність: Зоофізіотерапевт поважає конфіденційність інформації про стан тварини та її власника, не розголошуючи подробиці без відповідної на те згоди.

3. Взаємодія з ветеринарами та іншими фахівцями

Співпраця з ветеринаром: Перед початком терапевтичних процедур обов'язкова консультація з ветеринаром, щоб забезпечити правильний вибір методів реабілітації відповідно до діагнозу і стану здоров'я тварини. Фахівець з фізіотерапії не має права здійснювати діагностику чи лікування без консультацій з ветеринаром.

Міждисциплінарна співпраця: У разі необхідності зоофізіотерапевт повинен співпрацювати з іншими спеціалістами, такими як ветеринари, хірурги, реабілітологи та психологи, для створення комплексного плану лікування та реабілітації.

4. Підтримка емоційного благополуччя власників тварин

Емпатія та підтримка: Фахівець має підтримувати власників тварин психологічно, пояснюючи процес лікування, надаючи рекомендації по догляду та мотивацію для подальшої реабілітації. Оскільки власники часто переживають за здоров'я своїх улюбленців, зоофізіотерапевт повинен бути терплячим і готовим вислухати їхні переживання.

Чітке пояснення ризиків: Власникам слід чітко роз'яснювати можливі ризики терапевтичних процедур, а також вказувати на необхідність

виконання рекомендацій після сеансів для забезпечення найкращих результатів.

5. Безпека та відповідальність

Запобігання травмам: Фахівець несе відповідальність за безпеку тварини під час виконання процедур, що включає попередження травм, надмірного навантаження або помилкових маніпуляцій. Важливо завжди оцінювати фізичний стан тварини та вибирати відповідні техніки, щоб уникнути додаткових ушкоджень.

Дотримання стандартів стерилізації та гігієни: Зоофізіотерапевт зобов'язаний дотримуватись усіх норм щодо стерилізації інструментів і дезінфекції приміщень, щоб уникнути інфекційних ризиків для тварин.

6. Етичні межі в роботі

Чесність та об'єктивність: Спеціаліст має бути чесним у своїх діях і об'єктивним у оцінці стану тварини. Наприклад, якщо фізіотерапія не дає результатів або є інші медичні протипоказання, зоофізіотерапевт повинен повідомити про це власника тварини і в разі потреби звернутися до ветеринара для перегляду терапевтичного плану.

Необхідність припинення терапії: У випадках, коли фізіотерапевтичні процедури можуть бути шкідливими для тварини або викликають у неї сильний дискомфорт, спеціаліст має припинити процедуру і порадити інші методи лікування.

Індивідуальний підхід до кожної тварини. Психологічний комфорт тварини: Зоофізіотерапевт має використовувати персоналізований підхід до кожної тварини, беручи до уваги її індивідуальні фізичні, психологічні та емоційні потреби. Наприклад, не всі тварини однаково реагують на фізіотерапевтичні процедури, тому важливо адаптувати підхід в залежності від характеру та рівня комфорту тварини.

Етика та професійна відповідальність у зоофізіотерапії охоплюють різні аспекти взаємодії з тваринами та їх власниками, від забезпечення фізіологічного та емоційного благополуччя тварини до забезпечення високих стандартів професіоналізму, безпеки і чесності. Важливими є також співпраця з іншими фахівцями, постійне самовдосконалення та дотримання стандартів етики для досягнення максимально ефективного та гуманного лікування.

Етичні принципи роботи з тваринами є основою для забезпечення гуманного, ефективного та відповідального догляду за тваринами під час зоофізіотерапевтичних процедур. Ці принципи визначають ставлення до тварин та гарантують їхній комфорт і безпеку, водночас сприяючи ефективності терапевтичного процесу.

Основні етичні принципи включають:

1. Повага до тварин

Визнання гідності тварин: Тварини мають право на гідне ставлення і повагу. Це означає, що фахівець зоофізіотерапії поважає права тварини,

розуміє її потреби та прагне забезпечити комфорт протягом терапевтичного процесу.

Індивідуальний підхід: Кожна тварина має свої фізіологічні, психологічні та емоційні особливості. Поважати тварину – це означає враховувати її індивідуальні потреби, темперамент, здоров'я та реакції на процедури.

Гуманність у всіх діях: Всі маніпуляції з тваринами повинні проводитись таким чином, щоб не завдавати їм болю чи стресу. Фахівець має уникати жорстоких або болісних методів лікування, забезпечуючи максимальний комфорт для тварини.

2. Турбота про благополуччя тварини

Забезпечення фізичного комфорту: Турбота про тварину включає в себе створення комфортних умов для проведення процедур, дотримання гігієнічних норм, правильне використання інструментів і технік.

Емоційний комфорт: Фахівець має надавати увагу емоційному стану тварини, знижувати рівень стресу, адже психологічне благополуччя є важливим аспектом процесу реабілітації.

Адаптація процедур: Якщо тварина відчуває дискомфорт або стрес під час процедур, фахівець має змінити підхід або методику лікування, щоб не зашкодити її психо-емоційному стану.

3. Запобігання шкоди

Запобігання болю: Фахівець не повинен завдавати болю тварині під час процедур. Всі техніки мають бути безпечними, і якщо є ризик болісних відчуттів, потрібно обрати менш інтенсивні методи або скоригувати їхню інтенсивність.

Зменшення стресу: Варто уникати ситуацій, що можуть викликати стрес у тварини, таких як надмірний шум, різкі рухи, незвичне середовище або інші зовнішні фактори. Стрес може мати негативний вплив на фізичне та емоційне здоров'я тварини, тому потрібно використовувати техніки, що заспокоюють тварину.

Уникання перевантажень: Фахівець має дотримуватись правильного режиму навантажень для кожної тварини, не перевантажуючи її під час процедур, оскільки це може призвести до травм або погіршення стану здоров'я.

Відповідальність за безпеку: Фахівець несе відповідальність за безпеку тварини під час фізіотерапевтичних процедур. Це включає дотримання стандартів стерильності, використання відповідних інструментів та дбайливе ставлення до тварини, що дозволяє уникнути випадкових травм.

4. Прозорість і чесність у взаємодії з власниками тварин

Пояснення процедур: Власники тварин повинні отримати чітке пояснення щодо вибору методів і процедур, а також їхнього впливу на здоров'я тварини. Фахівець має бути чесним щодо можливих ризиків та результатів терапії.

Інформоване рішення: Власники повинні бути поінформовані про всі етапи лікування, щоб мати змогу ухвалити зважене рішення щодо участі своєї тварини в фізіотерапевтичному процесі.

Відкрите спілкування: Важливо підтримувати відкриту та чесну комунікацію з власниками тварин, щоб вони відчували впевненість і довіру до фахівця та були готові до співпраці.

Етика роботи з тваринами під час зоофізіотерапії ґрунтується на принципах поваги, турботи та запобігання шкоди. Це вимагає від фахівця не тільки технічної майстерності, але й глибокого розуміння фізичних та емоційних потреб тварин, а також взаємодії з їхніми власниками з максимальною чесністю та чутливістю.

7.2. Права і обов'язки фахівців, професійна відповідальність

Права та обов'язки фахівців зоофізіотерапії щодо забезпечення безпеки тварин є основою для успішного та гуманного проведення терапевтичних процедур. Фахівці повинні дотримуватися низки етичних та професійних стандартів для забезпечення фізичної та психологічної безпеки тварин, а також мінімізації будь-яких ризиків. Ось основні права та обов'язки фахівців у цьому контексті:

Права фахівців: Право на використання спеціалізованих методів лікування: Фахівці мають право застосовувати різноманітні фізіотерапевтичні техніки, інструменти та обладнання, які відповідають стандартам безпеки і рекомендовані для конкретних випадків тварин.

Право на проведення оцінки стану здоров'я тварини: Фахівці мають право оцінювати фізичний і психологічний стан тварини перед початком процедур, що включає спостереження за її реакціями та коригування лікування за потреби.

Право на співпрацю з ветеринарами: Фахівці мають право запитувати консультації або медичну інформацію від ветеринарів для забезпечення правильного вибору методів лікування та запобігання ускладненням.

Право на відмову від проведення процедур: Якщо фахівець вважає, що певна процедура може бути небезпечною для тварини (наприклад, через її фізичний стан чи психологічний стрес), він має право відмовитися від виконання цих процедур.

Право на захист своїх професійних рішень: Фахівець має право захищати своє рішення щодо вибору методів і процедур, зокрема в разі, якщо вони відповідають вимогам безпеки та етичним стандартам.

Обов'язки фахівців: Забезпечення фізичної безпеки тварини: Фахівець має обов'язок використовувати техніки, які не завдають фізичної шкоди тварині, такі як коректні маніпуляції, дозовані фізичні навантаження та забезпечення необхідної підтримки під час процедур.

Забезпечення психологічної безпеки тварини: Фахівець повинен контролювати рівень стресу і тривоги у тварини, намагатися уникати травмуючих чи надмірно інтенсивних процедур.

Психологічна підтримка та заспокоєння є важливими елементами забезпечення безпеки.

Адаптація терапевтичного процесу: Важливо коригувати методи лікування в залежності від реакцій тварини, її фізичного стану та емоційної готовності до маніпуляцій. При необхідності фахівець має адаптувати навантаження і методики, щоб мінімізувати стрес і ризики для тварини.

Інформування власників тварин: Фахівець зобов'язаний надати власникам тварин повну інформацію про можливі ризики та переваги терапевтичних процедур, а також надавати рекомендації щодо подальшого догляду за твариною.

Постійне спостереження за станом тварини: Під час проведення процедур фахівець має безперервно спостерігати за поведінкою тварини, її фізичними реакціями (наприклад, диханням, рухами, пульсом) та бути готовим коригувати терапевтичний процес у разі виникнення непередбачених ситуацій.

Дотримання стандартів стерильності та гігієни: Фахівець має обов'язок забезпечити стерильність інструментів і обробку робочого середовища, щоб уникнути інфекцій чи інших ускладнень під час проведення процедур.

Використання лише безпечних методів і технік: Фахівець має забезпечити, щоб методи лікування відповідали сучасним стандартам безпеки та ефективності, уникати використання технік, які можуть завдати шкоди тварині чи призвести до ускладнень.

Контроль за процесом реабілітації: Фахівець повинен регулярно контролювати прогрес тварини під час реабілітації, надаючи рекомендації щодо необхідних коригувань у терапії і забезпечуючи підтримку тварині та її власникам.

Документування процедур: Фахівець зобов'язаний вести документацію про стан тварини, проведені процедури, реакції на лікування та інші важливі аспекти терапії для забезпечення безперервності догляду та можливості аналізу ефективності процедур.

Фахівці зоофізіотерапії мають значну відповідальність за безпеку тварин під час проведення терапевтичних процедур. Вони повинні діяти згідно з професійними стандартами, забезпечуючи фізичний і психологічний комфорт тварин, а також інформувати власників про хід терапії. Відповідальність фахівців охоплює як безпосереднє взаємодія з твариною, так і необхідність підтримки комунікації з власниками та іншими медичними спеціалістами для забезпечення оптимальних результатів лікування.

Професійна відповідальність фахівців зоофізіотерапії за дотримання техніки безпеки та етичних стандартів є основою їхньої діяльності, оскільки це безпосередньо впливає на благополуччя тварин,

ефективність лікування та довіру власників. Порушення цих стандартів може призвести до серйозних наслідків як для тварин, так і для фахівця, включаючи юридичні та етичні санкції. Ось основні аспекти професійної відповідальності:

1. Відповідальність за дотримання техніки безпеки

Фахівці зоофізіотерапії повинні суворо дотримуватись техніки безпеки для захисту як тварин, так і себе. Це включає в себе:

Безпека під час процедур: Фахівець несе відповідальність за правильне виконання процедур, використання інструментів і технік, що мінімізують ризик травм для тварини. Невірно проведена маніпуляція може призвести до травм, стресу або навіть серйозних медичних ускладнень для тварини.

Стерильність та гігієна: Всі інструменти повинні бути стерильними, а робоче місце — чистим і відповідати санітарно-гігієнічним вимогам. Невиконання цього може призвести до інфекцій або передачі захворювань.

Запобігання травмам: Фахівець повинен забезпечити безпеку себе та інших людей, які можуть перебувати поблизу, в тому числі попереджати можливість агресії тварини. Наприклад, неправильний підхід до агресивних чи стресових тварин може призвести до фізичних травм.

Адаптація процедур до стану тварини: Фахівець повинен уважно стежити за фізичним та психологічним станом тварини, коригувати навантаження та методики в залежності від її реакцій. Важливо своєчасно зупинити процедуру, якщо вона може зашкодити тварині.

2. Відповідальність за етичні стандарти

Етика в зоофізіотерапії — це не тільки моральні норми, а й законодавчі та професійні вимоги, які гарантують благополуччя тварин. Фахівець має дотримуватись таких етичних принципів:

Повага до гідності тварин: Фахівець зобов'язаний виявляти гуманність у ставленні до тварин, не завдавати їм болю або стресу під час лікування. Невиконання цього обов'язку є порушенням етичних норм і може призвести до відповідальності перед власниками тварин або навіть до юридичних наслідків.

Інформоване погодження власника: Фахівець має забезпечити, щоб власник тварини був повністю поінформований про процес лікування та всі можливі ризики. Якщо тварина піддається процедурі без згоди власника або без належної інформованості, це є порушенням етичних стандартів.

Конфіденційність: Інформація про стан здоров'я тварини, використані методи лікування та інші аспекти терапії має бути конфіденційною. Розголошення цієї інформації без дозволу є порушенням етичних та юридичних норм.

Взаємодія з іншими фахівцями: Фахівець несе відповідальність за коректну комунікацію з ветеринарами, іншими лікарями та

спеціалістами, зокрема при обговоренні стану тварини, рекомендацій щодо лікування або коригуванні терапевтичного плану. Порушення цього принципу може призвести до недостатньо ефективного лікування або навіть шкоди для тварини.

Забезпечення добробуту тварини: Усі дії фахівця повинні бути спрямовані на поліпшення стану тварини, її реабілітацію або полегшення болю. Прийняття рішень на основі вигоди або власних інтересів без урахування добробуту тварини є грубим порушенням етичних принципів.

3. Юридична відповідальність за порушення техніки безпеки та етичних стандартів

Порушення техніки безпеки або етичних норм може призвести до юридичних наслідків для фахівця, таких як:

Цивільна відповідальність: Якщо внаслідок порушення стандартів безпеки чи етики постраждала тварина, власник може подати позов на фахівця за відшкодування шкоди.

Кримінальна відповідальність: У випадку серйозних травм тварини або порушення її прав (наприклад, жорстокого поводження) можливі кримінальні санкції.

Професійні санкції: Якщо фахівець порушує етичні норми чи стандартів професії, його можуть позбавити ліцензії на ведення діяльності або накласти інші дисциплінарні санкції.

Втрата репутації: Порушення техніки безпеки або етичних норм може призвести до втрати довіри з боку клієнтів і навіть до негативної репутації в професійній спільноті, що суттєво впливає на кар'єру фахівця.

4. Підвищення професійної відповідальності

Для зниження ризиків і забезпечення високих стандартів безпеки та етики фахівці повинні: Постійно оновлювати знання і навички, слідкуючи за новими методиками лікування та безпечними практиками.

Залишатись у курсі змін у законодавстві та професійних стандартах.

Приділяти увагу етичному навчанню та розвитку емпатії та професійної етики.

Професійна відповідальність фахівців зоофізіотерапії є ключовим елементом для забезпечення безпеки та ефективності терапії. Вони повинні дотримуватись як техніки безпеки, так і етичних стандартів, щоб забезпечити здоров'я та добробут тварин, уникнути юридичних та етичних порушень, а також підтримувати високу репутацію професії.

Питання для самоконтролю

1. Що означає принцип поваги у роботі з тваринами?
2. Чому важливо дотримуватися етичних принципів при роботі з тваринами?

3. Яким чином проявляється турбота про тварину під час фізіотерапевтичних процедур?
4. Як забезпечити безпеку тварини під час проведення процедур?
5. Які етичні аспекти слід враховувати при роботі з агресивними або наляканими тваринами?
6. Які основні права мають фахівці, що працюють з тваринами?
7. Які обов'язки мають спеціалісти стосовно забезпечення добробуту тварин?
8. У чому полягає професійна відповідальність фахівця при роботі з тваринами?
9. Як порушення професійної відповідальності може вплинути на стан тварини?
10. Які правові наслідки можуть виникнути через неналежне ставлення до тварин у професійній діяльності?
11. Як фахівець повинен діяти, якщо виявляє небезпеку для здоров'я тварини?

8. Надання першої допомоги тваринам та фахівцям

8.1. Основи першої допомоги при травмах тварин

Надання першої допомоги як тваринам, так і фахівцям є важливою частиною роботи в області зоофізіотерапії, оскільки травми можуть траплятися як під час маніпуляцій з тваринами, так і через нещасні випадки чи порушення техніки безпеки.

Ось як правильно надавати першу допомогу в таких ситуаціях.

1. Перша допомога тваринам:

- а) При травмах тварин під час процедури

Порізи та садна:

Зупинити кровотечу, наклавши стерильну марлю або чисту тканину на рану. Якщо кровотеча не припиняється, застосувати джгут (у разі сильних артеріальних кровотеч) або тугий бинт.

Очистити рану антисептиком і накласти стерильну пов'язку.

При глибоких ранах або великих ушкодженнях терміново звернутися до ветеринара.

Переломи чи вивихи:

Не рухати пошкоджену кінцівку, щоб уникнути погіршення травми.

Якщо можливо, зафіксувати кінцівку за допомогою імпровізованих засобів (палиці, тканина) до досягнення клініки.

Важливо зберігати спокій і мінімізувати стрес для тварини, оскільки біль може посилювати агресивну реакцію.

Електричні травми:

Вимкнути джерело струму.

Оцінити стан тварини: у разі припинення дихання чи серцевої діяльності — негайно виконати реанімаційні заходи.

Перевезти тварину до ветеринара для подальшого огляду та лікування.
Опіки та обмороження:

Для опіків: охолодити обпечену ділянку холодною водою (але не крижаною).

Для обморожень: обережно зігріти пошкоджені ділянки (не використовуючи пряме тепло, щоб уникнути подальших пошкоджень тканин).

Рис.10 Надання першої допомоги тварині

б) Шокові стани у тварин:

Ознаки шоку: швидке дихання, слабкий пульс, холодні кінцівки.
Тварину треба покласти в тепле місце і забезпечити комфорт. Терміново звернутися до ветеринара, оскільки шок може бути загрозою для життя.

в) Невідкладні дії при важких травмах:

Після надання першої допомоги, якщо травма серйозна, негайно транспортувати тварину до ветеринарної клініки.

2. Перша допомога для фахівців:

а) Травми фахівця під час роботи з тваринами

При укусах або подряпинах:

Негайно промити рану водою з милом, щоб уникнути інфекції.

Обробити рану антисептиком і накласти стерильну пов'язку.

Якщо укус чи подряпина спричинили значну кровотечу, накласти стерильну серветку та зупинити кровотечу.

У разі глибоких ран або укусів тварин, що можуть бути носіями інфекцій, звернутися до лікаря для вакцинації або додаткового лікування.

При ураженнях електричним струмом:

Негайно вимкнути джерело струму.

Якщо фахівець втратив свідомість або не дихає, провести реанімаційні заходи (штучне дихання, непрямий масаж серця).

Викликати швидку допомогу, навіть якщо стан пацієнта покращується після відновлення дихання чи пульсу.

б) При ураженнях хімічними речовинами або інгаляції токсичних парів:

Вивести потерпілого на свіже повітря.

Якщо це сталося через контакт з хімікатами, зняти забруднений одяг і промити шкіру великою кількістю води.

У разі вдихання токсичних парів — терміново звернутися за медичною допомогою.

в) Перша допомога при травмах або падінні:

При підозрі на перелом чи розтягнення, не рухати постраждалого і зафіксувати пошкоджену частину тіла (палець, кисть руки, коліно) до прибуття медичних працівників.

Якщо травма не серйозна і не є порушенням рухової функції, можна застосувати холод для зменшення набряку та болю.

г) При стресі або панічних атаках:

У випадку стресу або паніки, важливо заспокоїти фахівця, пропонуючи йому глибоке дихання або коротку перерву.

Надати психологічну підтримку, особливо якщо травма сталася через непередбачувану ситуацію чи нещасний випадок.

3. Профілактика та запобігання травм:

Профілактика укусів та подряпин: Використовувати спеціальні захисні рукавички при роботі з агресивними чи непередбачуваними тваринами.

Запобігання стресу у тварин: Слідкувати за емоційним станом тварин, щоб запобігти непередбачуваним реакціям.

Облаштування робочого простору: Забезпечити безпеку в робочому просторі, щоб не було предметів, що можуть спричинити травми.

Надання першої допомоги як для тварин, так і для фахівців є важливою частиною забезпечення безпеки під час фізіотерапевтичних процедур.

Важливо мати навички першої допомоги та своєчасно реагувати на травми, щоб мінімізувати наслідки та забезпечити швидке відновлення.

Основи першої допомоги при травмах тварин під час процедури є важливою частиною роботи зоофізіотерапевта, оскільки травми можуть трапитися через невірно виконану процедуру або стресову реакцію тварини.

Ось основні принципи першої допомоги:

1. Оцінка стану тварини

Перед тим, як надавати першу допомогу, важливо оцінити загальний стан тварини. Це дозволить зрозуміти, наскільки серйозною є травма.

Зверніть увагу на такі ознаки: кровотеча, опухлість, зміна кольору шкіри, порушення рухливості кінцівок, агресивна реакція чи страх.

2. Типи травм і відповідні дії

а) Порізи та садна

Якщо тварина отримала поріз або садно під час процедури (наприклад, через нерівне обладнання або випадковий укус):

Зупиніть кровотечу: накладіть стерильну марлю чи чисту тканину на рану, при необхідності — прикладіть тугу пов'язку.

Очищення рани: промийте рану теплою водою з милом або антисептиком (наприклад, розчином хлоргексидину).

Накладіть стерильну пов'язку на рану.

Якщо кровотеча не припиняється або рана глибока, зверніться до ветеринара.

б) Переломи.

Якщо під час процедури трапився перелом (наприклад, через випадкове падіння):

Не рухайте тварину: при підозрі на перелом не рухайте кінцівку.

Якщо можливо, зафіксуйте пошкоджену частину за допомогою імпровізованих засобів (наприклад, паличок, картону, тканини) до прибуття ветеринара.

Важливо транспортувати тварину до ветеринарної клініки для подальшої фіксації та лікування.

в) Вивихи та розтягнення

При вивихах або розтягненнях:

Обережно обмежте рухливість постраждалої частини тіла.

Якщо можливо, накладіть на кінцівку підтримуючий бандаж.

Транспортуйте тварину до клініки, де ветеринар поставить правильний діагноз.

г) Електричні травми

Якщо тварина отримала електричний удар під час фізіотерапевтичної процедури:

Вимкніть джерело струму.

Перевірте наявність дихання та пульсу. Якщо вони відсутні, почніть реанімаційні заходи (штучне дихання, непрямий масаж серця).

Терміново зверніться до ветеринара, оскільки електричні травми можуть мати серйозні наслідки.

д) Опіки або обмороження

Якщо тварина отримала опік або обмороження:

Охолодіть обпечену ділянку холодною водою (але не крижаною).

Для обморожень: поступово зігрівайте постраждалі частини тіла (не використовуйте пряме тепло, щоб уникнути додаткового пошкодження тканин).

Залиште обпечену або обморожену ділянку в спокої і зверніться до ветеринарної клініки для подальшого лікування.

е) Шок

Якщо тварина виявляє ознаки шоку (швидке дихання, холодні кінцівки, слабкий пульс), надайте наступну допомогу:

Укладіть тварину в комфортне положення в тепле, тихе місце.

Поступово зігрівайте тварину, не допускаючи перегріву.

Забезпечте спокій і терміново зверніться до ветеринара.

3. Загальні принципи надання першої допомоги

а) Зупинка кровотечі

Якщо тварина отримала серйозну травму з кровотечею, важливо зупинити її якомога швидше. Використовуйте стерильну марлю чи

тканину, щоб зупинити кровотечу. Якщо це не допомагає, застосовуйте джгут або тугий бинт вище місця рани.

б) Психологічна підтримка

Враховуйте емоційний стан тварини: стрес або біль можуть посилювати реакції тварини. Постарайтеся заспокоїти тварину.

У разі значного стресу у тварини, спробуйте використовувати заспокійливі методи (м'який голос, обережні рухи).

в) Транспортування до ветеринарної клініки

Якщо травма серйозна або ви не впевнені у її ступені тяжкості, транспортуйте тварину до ветеринарної клініки.

При транспортуванні намагайтеся обмежити рухи тварини, щоб не погіршити травму.

4. Профілактика травм

Правильне обладнання: Переконайтесь, що всі інструменти та обладнання, які ви використовуєте для фізіотерапії, безпечні та підготовлені до роботи.

Спостереження за поведінкою тварини: Пильно слідкуйте за реакціями тварини під час процедури, щоб вчасно помітити можливі ознаки стресу або агресії, що можуть призвести до травм.

Ретельна підготовка: Підготовка тварини до процедур (наприклад, використання заспокійливих методів) може зменшити ризик травм.

Перша допомога при травмах тварин під час фізіотерапії є важливою частиною забезпечення безпеки як для тварини, так і для фахівця. Важливо чітко діяти за протоколами, правильно оцінювати ситуацію, зупиняти кровотечу, надавати першу допомогу при травмах та шоккових станах і в разі необхідності терміново звертатися до ветеринара для подальшого лікування.

Перша допомога для фахівця при укусах, подряпинах та алергічних реакціях, які можуть виникнути під час роботи з тваринами, є важливою частиною забезпечення безпеки та здоров'я.

Ось детальні рекомендації:

1. Перша допомога при укусах

Укуси тварин можуть бути небезпечними через ризик інфекцій, особливо якщо мова йде про бродячих тварин або нещеплених. Важливо швидко та ефективно реагувати.

дії:

Промийте рану: негайно промийте укус холодною водою з милом або антисептиком, таким як хлорексидин чи йод.

Зупинка кровотечі: Якщо укус супроводжується кровотечею, накладіть стерильну марлю або чисту тканину на рану, щоб зупинити кровотечу.

Обробка антисептиком: Після промивання рани обробіть її антисептиком для попередження інфекцій.

Накладіть стерильну пов'язку: Накладіть стерильну пов'язку або пластр на рану.

Звернення до лікаря: Якщо укус глибокий або є підозра на інфекцію (запалення, почервоніння, набряк), потрібно звернутися до лікаря. Особливо важливо проконсультуватися з ветеринаром або медичним працівником щодо можливих щеплень (наприклад, від сказу).

2. Перша допомога при подряпинах

Подряпини можуть виникати через неправильно виконану процедуру, агресивну поведінку тварини або випадкові контакти з гострими предметами.

дії:

Очищення рани: Промийте подряпину теплою водою з милом.

Обробка антисептиком: Обробіть рану антисептичним засобом, наприклад, розчином хлоргексидину чи йоду.

Зупинка кровотечі: Якщо подряпина кровоточить, накладіть чисту марлю або бінт на рану.

Накладіть пов'язку: Після обробки накладіть стерильну пов'язку, щоб запобігти інфекції.

3. Перша допомога при алергічних реакціях

Під час роботи з тваринами можуть виникнути алергічні реакції на шерсть, слину або інші алергени, а також на використані препарати. Основні ознаки алергічної реакції — це висипи на шкірі, свербіж, набряк, утруднене дихання, кашель, або навіть анафілактичний шок.

дії:

Легка алергічна реакція (наприклад висипи, свербіж, набряк):

Прийміть антигістамінний препарат (наприклад, Діазолін, Супрастин або інший за рекомендацією лікаря).

Нанесіть на шкіру заспокійливий крем (наприклад, з гідрокортизоном) для зменшення свербіж.

Уникайте контакту з алергеном (у даному випадку — тваринами, шерстю, слиною або іншим можливим алергеном).

Серйозна алергічна реакція(наприклад, утруднене дихання, набряк обличчя чи горла):

Терміново прийміть антигістамінний препарат.

Використовуйте інгалятор, якщо є такий в наявності (для осіб, що мають астму або алергію).

Якщо стан не покращується, терміново зверніться до лікаря або викликайте швидку допомогу.

Анафілактичний шок:

Якщо ви підозрюєте анафілактичний шок (раптова втрата свідомості, утруднене дихання, падіння артеріального тиску), терміново використовуйте адреналін (якщо є в наявності), а потім викликайте швидку допомогу. Підтримуйте вільний доступ до дихальних шляхів, покладіть людину в

горизонтальне положення з піднятими ногами.

Не намагайтеся лікувати анафілактичний шок самостійно, обов'язково зверніться за медичною допомогою.

4. Профілактика і запобігання травмам та алергії

Персональна захист: Носіть захисний одяг, рукавички, маски або респиратори для мінімізації контакту з алергенами чи інфекціями.

Щеплення: У разі роботи з тваринами, особливо з потенційно небезпечними для здоров'я (наприклад, бродячими тваринами), важливо мати щеплення від сказу та інших інфекцій.

Використання засобів захисту: Обов'язково використовуйте захисні окуляри, рукавички та одяг для зменшення ризику укусів та подряпин.

Чистота та гігієна: Після кожного контакту з тваринами або інструментами, що можуть бути забруднені, ретельно мийте руки та обробляйте інструменти антисептиками.

8.2. Перша допомога фахівцю при травмах і алергічних реакціях

Перша допомога при укусах, подряпинах і алергічних реакціях має велике значення для фахівця в зоофізіотерапії. Рання реакція, правильна обробка ран та прийом медикаментів допоможуть уникнути ускладнень. Важливо завжди мати при собі необхідні засоби для надання першої допомоги та при необхідності звертатися до лікаря для професійної допомоги.

Поводження з агресивними або знервованими тваринами під час зоофізіотерапії вимагає особливої уваги і обережності. Невірний підхід може призвести до травм як тварини, так і фахівця, а також до ускладнення лікувального процесу.

Ось кілька важливих рекомендацій:

1. Оцінка поведінки тварини

Перед тим як розпочати будь-яку процедуру, фахівець повинен оцінити емоційний стан тварини:

Агресія може проявлятися через шипіння, гарчання, обличчя, що виявляє зуби, кусання або навіть спроби втекти.

Нервозність часто виражається в тремтінні, схованому або дуже напруженому тілі, неспокійних рухах, хвилюванням.

2. Заспокоїливі методи

Застосування різних методів допоможе зменшити рівень стресу і агресії у тварини:

Голос і мова тіла: Використовуйте спокійний, рівний і впевнений голос, аби заспокоїти тварину. Різкі звуки, підвищений голос або паніка можуть тільки посилити нервозність.

Поступові рухи: Робіть повільні, спокійні рухи, не намагайтеся швидко наблизитися до тварини або здійснити раптові маніпуляції.

Стабільна атмосфера: Створіть спокійну, тишу в приміщенні. Інші звуки чи швидкі рухи можуть ще більше налякати тварину.

Не дивитися в очі: Прямий погляд в очі може сприйматися як загроза. Тому варто уникати погляду в обличчя агресивної тварини.

Використання заспокійливих засобів: У разі необхідності, за рекомендацією ветеринара, можна використовувати заспокійливі препарати або феромонні дифузори, які допомагають тваринам розслабитись.

3. Техніки контролю агресії та нервозності

Обмеження рухів: Якщо тварина дуже агресивна або нервова, використовуйте спеціальні обмежувачі, такі як повідці, намордники, або крісла для утримання тварини.

Зміцнення довіри: Для більшості тварин важливо поступово побудувати довіру. Почніть з простих, нешкідливих маніпуляцій, як ласощі або спокійні дотику, щоб навчити тварину асоціювати процедуру з приємними відчуттями.

Контакт через власника: Якщо тварина занадто агресивна або занепокоєна, варто, щоб власник знаходився поруч і взаємодівав із твариною, забезпечуючи спокій і контроль з боку знайомої особи.

4. Безпека фахівця

Фахівець повинен бути готовий до ситуацій, коли тварина може проявляти агресію:

Захисне спорядження: У разі необхідності використовуйте захисні засоби, такі як міцні рукавички, повідці, намордники для собак чи захисні окуляри, щоб уникнути травм.

Будьте готові до відступу: Якщо тварина не співпрацює і відчувається, що ризик для здоров'я зростає, припиніть процедуру і спробуйте інший підхід або зверніться за допомогою до ветеринара.

5. Підготовка тварини до сеансів

Для мінімізації стресу важливо підготувати тварину до фізіотерапевтичних процедур:

Звикання до нових умов: Невеликі адаптаційні сеанси, де тварина просто знаходиться в приміщенні, щоб звикнути до запахів і звуків.

Попереднє заспокоєння: У разі потреби фахівець може порекомендувати заспокійливі препарати або феромони, щоб полегшити процес адаптації.

Вибір процедур: Залежно від поведінки тварини, вибір процедури може бути адаптований: м'який масаж, легкі розтягування або навіть використання фізіотерапевтичних засобів для розслаблення.

6. Врахування індивідуальних особливостей тварини

Тип тварини: Кожна тварина має свої інстинкти і рівень чутливості. Наприклад, деякі тварини (собаки, коти, коні) можуть реагувати на стрес зовсім по-різному. Для кожного виду підходи мають бути адаптовані.

Травмовані або хворі тварини: Тварини, які вже страждають від травм чи болю, можуть бути особливо чутливими або агресивними, тому важливо бути дуже обережними при маніпуляціях.

8.3. Робота з агресивними або знервованими тваринами

Правильне поводження з агресивними чи знервованими тваринами є ключем до безпеки і успішного результату в зоофізіотерапії. Створення безпечної та спокійної атмосфери, використання заспокоїливих методів і технік, а також застосування індивідуального підходу допомагають зменшити стрес для тварини і забезпечити ефективність лікувального процесу.

Профілактичні заходи в зоофізіотерапії мають важливе значення для запобігання травм, ускладнень та розвитку хворіб у тварин. Вони допомагають забезпечити безпеку як для тварин, так і для фахівців, а також підвищують ефективність лікувальних процедур.

Ось кілька основних аспектів, чому профілактика є важливою:

1. Запобігання травмам під час фізіотерапії

Правильна техніка виконання процедур: Одним з основних профілактичних заходів є дотримання коректних технік фізіотерапії. Неправильне виконання масажу, фізичних вправ або використання приладів для електростимуляції може призвести до травм м'язів, суглобів або нервових пошкоджень у тварини. Профілактика травм включає навчання фахівців правильним технікам і спостереження за реакціями тварини під час процедур.

Адаптація процедур до стану тварини: Профілактика травм включає індивідуальний підхід до кожної тварини, щоб відповідно до її фізичного стану підібрати адекватні методи та інтенсивність фізіотерапії.

Рис. 11 Робота з агресивною собакою

2. Запобігання інфекційним захворюванням

Чистота та стерильність інструментів: Зоофізіотерапія вимагає використання різних інструментів та обладнання, що може стати джерелом інфекцій, якщо не дотримуватись правил стерилізації та дезінфекції. Профілактика включає регулярне очищення та стерилізацію інструментів, а також використання одноразових матеріалів, де це можливо.

Гігієна приміщень: Усі приміщення, де проводиться фізіотерапія, повинні бути чистими, з хорошою вентиляцією і регулярною дезінфекцією, щоб знизити ризик передачі інфекцій.

3. Запобігання стресу та психоемоційним проблемам

Робота зі стресом тварини: Тварини можуть переживати стрес, тривогу або навіть біль під час фізіотерапевтичних процедур. Профілактика включає застосування заспокійливих методик, уважне ставлення до емоційного стану тварини і використання адаптивних підходів у роботі з агресивними або знервованими тваринами.

Адаптація до процедур: Постійний моніторинг стану тварини та поступове введення її в процедури фізіотерапії дозволяють уникнути стресу та негативних емоційних реакцій, що можуть вплинути на результат терапії.

4. Профілактика ускладнень після травм або хворіб

Планування реабілітаційного процесу: Профілактика ускладнень після травм або хворіб полягає в чітко спланованій реабілітації. Програму фізіотерапії слід адаптувати до конкретного випадку, з урахуванням стадії захворювання або травми. Для цього важливо постійно консультуватися з ветеринаром, який може рекомендувати оптимальні методи та підходи до лікування.

Своєчасне коригування терапії: Регулярне коригування плану фізіотерапії залежно від прогресу або погіршення стану тварини допомагає запобігти розвитку ускладнень, таких як артрит, хронічний біль або погіршення мобільності.

5. Навчання фахівців та власників тварин

Навчання правил безпеки та гігієни: Профілактичні заходи включають навчання фахівців зоофізіотерапії правильним технікам, гігієнічним вимогам та методам роботи з різними видами тварин. Крім того, власники тварин повинні бути ознайомлені з рекомендаціями щодо догляду за тваринами до та після процедур, що допомагає запобігти травмам та інфекціям.

Інформування про ризики та обмеження: Власники тварин повинні бути проінформовані про можливі ризики при фізіотерапевтичних процедурах, щоб вони могли своєчасно звернутися за допомогою у разі ускладнень.

6. Забезпечення належної безпеки під час роботи з тваринами

Захисне спорядження: Профілактика травм для фахівців включає використання захисного спорядження, такого як рукавички, спеціальні одяги, окуляри, що допомагають уникнути ушкоджень при роботі з агресивними або знервованими тваринами.

Контроль поведінки тварини: Важливо мати контроль над поведінкою тварини, щоб уникнути нападів або травм під час процедур. Використання повідців, намордників, спеціальних пристроїв для утримання може бути необхідним для безпеки фахівця та тварини.

Питання для самоконтролю

1. Які основні принципи надання першої допомоги тваринам при травмах?
2. Які види травм є найпоширенішими у тварин під час процедур?
3. Як зупинити кровотечу у тварини до прибуття ветеринара?
4. Які методи можна використовувати для іммобілізації ушкоджених кінцівок у тварин?
5. Як визначити, чи потребує тварина негайної медичної допомоги після травми?
6. Які основні принципи першої допомоги фахівцю при травмах, отриманих від тварин?
7. Як надати першу допомогу при укусах або подряпинах?
8. Які симптоми можуть вказувати на алергічну реакцію у фахівця?
9. Як швидко надати допомогу у випадку анафілактичного шоку?
10. Які засоби першої допомоги повинні бути у фахівця при роботі з тваринами?
11. Які основні причини агресивної поведінки у тварин під час процедур?
12. Як підготуватися до роботи з агресивною або знервованою твариною?
13. Які методи безпечного підходу до агресивних тварин є найбільш ефективними?
14. Як можна заспокоїти тварину перед початком процедур?
15. Які заходи захисту потрібно використовувати при роботі з агресивними тваринами?

9. Роль профілактичних заходів у зоофізіотерапії

9.1. Регулярне оцінювання умов праці

Профілактичні заходи в зоофізіотерапії є основою для ефективної та безпечної роботи. Вони включають правильне виконання процедур, догляд за гігієною, контроль емоційного стану тварин, а також навчання фахівців та власників тварин. Забезпечення належної профілактики допомагає уникнути травм, ускладнень і стресу, що сприяє швидшому одужанню тварин і безпеці всіх учасників процесу.

Регулярне оцінювання умов праці та контроль дотримання норм безпеки є важливими складовими ефективної та безпечної роботи в сфері зоофізіотерапії. Це дозволяє своєчасно виявляти потенційні небезпеки, запобігати травмам та інфекціям, а також забезпечити комфортні умови для тварин і фахівців.

Ось основні аспекти регулярного оцінювання умов праці та контролю за безпекою:

1. Оцінка ризиків на робочому місці

Аналіз потенційних небезпек: Регулярне оцінювання умов праці повинно включати аналіз всіх можливих ризиків, пов'язаних з фізіотерапевтичними процедурами. Це стосується не тільки фізичних

травм для тварин і фахівців, а й психоемоційних аспектів, таких як стрес у тварин або агресивні реакції.

Оцінка ризиків від інструментів і обладнання: Важливо проводити регулярну перевірку стану інструментів, медичного обладнання та приладів, щоб переконатися, що вони не становлять загрози для безпеки (наприклад, відсутність пошкоджень, правильне функціонування, стерильність).

2. Контроль за дотриманням техніки безпеки

Навчання та інструктажі для персоналу: Регулярні тренінги та інструктажі щодо безпеки допомагають фахівцям зоофізіотерапії бути обізнаними про актуальні ризики та способи їх мінімізації. Це включає правильне використання інструментів, методи безпечного поводження з тваринами, техніки запобігання травмам.

Використання захисного спорядження: Необхідно забезпечити фахівців спеціальним одягом та захисними засобами (наприклад, рукавичками, окулярами), щоб мінімізувати ризик ушкоджень під час роботи з тваринами.

Перевірка дотримання стандартів гігієни: Регулярно проводиться оцінка стану робочого приміщення, чистоти інструментів та обладнання, а також правильності дезінфекції для запобігання інфекціям.

3. Моніторинг стану тварин під час процедур

Контроль за станом тварин: Під час кожного сеансу фізіотерапії важливо постійно спостерігати за фізичним і психоемоційним станом тварин. Професійний моніторинг дозволяє вчасно виявити стрес або болючі реакції, що може запобігти травмам і погіршенню стану тварини.

Оцінка ефективності процедур: Важливо постійно оцінювати ефективність обраних методів фізіотерапії, щоб коригувати підхід до кожної тварини, адаптуючи процедури до її потреб і можливостей.

4. Підтримка психоемоційного клімату

Оцінка психологічного стану власників тварин: Власники також можуть зазнавати стресу під час процедур, особливо якщо тварина проходить реабілітацію після травми або хвороби. Підтримка позитивного емоційного стану власників через пояснення процедур і результатів допомагає зменшити їх тривожність і покращити взаємодію з тваринами.

Загальна атмосфера: Психологічна атмосфера в робочому приміщенні повинна бути сприятливою для як тварин, так і людей. Це включає спокійну музику, помірне освітлення, відсутність різких запахів чи шуму.

5. Аудит і контроль дотримання стандартів безпеки

Періодичні перевірки: Періодичний аудит умов праці допомагає виявити недоліки та можливі загрози, що можуть з'явитися з часом. Це включає перевірку технічних стандартів обладнання, протоколів

безпеки, а також впливу робочого середовища на фізичний і психологічний стан тварин і фахівців.

Оцінка відповідності законодавчим вимогам: Здійснення контролю за дотриманням стандартів і нормативів, встановлених законодавством, допомагає забезпечити відповідність практик зоофізіотерапії вимогам безпеки та охорони праці.

6. Використання зворотного зв'язку

Опитування персоналу і власників тварин: Регулярне опитування персоналу та власників тварин про їхній досвід і враження від процедур дає можливість виявити потенційні проблеми або дискомфорт, які могли б залишитися непоміченими. Це дозволяє своєчасно коригувати умови праці та підхід до лікування.

Аналіз інцидентів: Важливо проводити аналіз усіх інцидентів, таких як травми або інші небезпечні ситуації, щоб удосконалити процедури безпеки та зменшити ймовірність їх повторення в майбутньому.

Регулярне оцінювання умов праці та контроль за дотриманням норм безпеки є важливими аспектами зоофізіотерапії, які забезпечують безпеку для тварин, фахівців і власників. Вони включають як технічні аспекти (стерилізація інструментів, перевірка обладнання), так і психологічні (підтримка комфортної атмосфери, спостереження за емоційним станом тварин і людей). Ці заходи допомагають мінімізувати ризики, підвищити ефективність лікування і забезпечити належні умови для проведення фізіотерапевтичних процедур.

9.2. Профілактика інфекцій серед тварин і персоналу.

Профілактика поширення інфекцій серед тварин та персоналу є критично важливим аспектом у зоофізіотерапії, оскільки тварини можуть бути носіями інфекцій, які передаються людині, або навпаки. Правильні заходи профілактики допомагають зменшити ризики інфікування та забезпечити безпеку і здоров'я як тварин, так і фахівців. Ось основні заходи профілактики:

1. Гігієна рук та особистої гігієни

Регулярне миття рук: Фахівці повинні ретельно мити руки до та після кожної процедури з тваринами, після контакту з інструментами або обладнанням, а також після роботи з біологічними матеріалами (сеча, фекалії, слина тварини).

Використання антисептиків: Після миття рук рекомендується використовувати антисептичні засоби для обробки рук, особливо в умовах високого ризику інфекцій.

Захист рук: Використання одноразових або багаторазових рукавичок під час процедур з тваринами є важливим для мінімізації контакту з потенційно інфікованими частинами тіла тварини, що знижує ризик передачі інфекцій.

2. Обробка та стерилізація інструментів

Стерилізація інструментів: Всі інструменти, що використовуються під час процедур (наприклад, масажні інструменти, електричні прилади), повинні проходити стерилізацію або обробку дезінфікуючими засобами між використаннями, щоб запобігти передачі інфекцій.

Одноразові інструменти: Для деяких процедур доцільно використовувати одноразові інструменти (шприци, голки, пелюшки тощо), що мінімізує ризик інфекційних хворіб.

Чистка обладнання та приміщень: Обладнання, столи, крісла, підлога та інші поверхні повинні регулярно чиститися та дезінфікуватися після кожного сеансу, щоб знищити можливі збудники інфекцій.

3. Контроль за станом здоров'я тварин

Профілактичні огляди: Перш ніж розпочати зоофізіотерапевтичні процедури, тварину слід оглянути ветеринаром, щоб виявити можливі інфекційні захворювання. Це також дає змогу виявити симптоми хворіб, які можуть бути небезпечними для інших тварин чи персоналу.

Ізоляція хворих тварин: Тварини, які мають ознаки інфекційного захворювання, повинні бути ізольовані від здорових, щоб запобігти поширенню інфекцій.

Вакцинація та обробка від паразитів: Забезпечення регулярної вакцинації та профілактичної обробки тварин від паразитів є важливою частиною попередження інфекційних хворіб.

4. Стерильність приміщень

Регулярне прибирання: Приміщення для проведення фізіотерапії повинні бути чистими і регулярно оброблятися дезінфікуючими засобами. Це включає підлогу, стіни, поверхні столів і крісел, а також інші предмети, з якими можуть контактувати тварини та персонал.

Повітряна вентиляція: Важливо забезпечити належну вентиляцію приміщення для зниження концентрації патогенів у повітрі. Регулярне провітрювання і використання системи очищення повітря знижують ризик поширення інфекцій, що передаються через повітря.

5. Контроль за поведінкою персоналу

Захисне спорядження: Персонал повинен використовувати відповідне захисне спорядження: рукавички, маски, захисні окуляри або екрани для захисту від інфекцій.

Захист від укусів та подрапин: Під час роботи з тваринами важливо бути обережними, щоб уникнути укусів або подрапин, які можуть бути джерелом інфекцій. У разі ушкодження шкіри негайно проводиться обробка рани.

6. Використання індивідуальних засобів захисту

Захисне взуття та одяг: Фахівці повинні носити захисний одяг та взуття, що легко чистяться і не накопичують інфекційні агенти. Це може включати одноразовий або багаторазовий одяг, що відповідає вимогам безпеки.

Респіратори та маски: Для захисту від інфекцій, які можуть передаватися повітряно-крапельним шляхом, особливо при контакті з тваринами, що мають інфекційні захворювання дихальних шляхів, можна використовувати маски або респіратори.

7. Інформування власників тварин

Роз'яснення правил гігієни та безпеки: Власникам тварин слід надати інформацію про правила поведінки перед та після фізіотерапевтичних процедур, а також про можливі інфекційні ризики та заходи, які вони повинні вжити, щоб зберегти здоров'я своїх улюбленців.

Висновок. Профілактика поширення інфекцій у зоофізіотерапії базується на суворому дотриманні гігієнічних стандартів, регулярній дезінфекції, використанні відповідного захисного обладнання та контролі за станом здоров'я тварин і персоналу. Це допомагає знизити ризик передачі інфекційних хворіб і забезпечити безпеку всіх учасників процесу – як тварин, так і фахівців.

9.3. Навчання та інструктажі з техніки безпеки

Навчання та інструктажі для забезпечення безпечної та ефективної роботи у зоофізіотерапії є важливими складовими для запобігання травмам, інфекціям і забезпечення високого рівня якості послуг. Вони дозволяють фахівцям не тільки покращити свою кваліфікацію, але й забезпечити безпеку як тварин, так і власного персоналу.

Ось основні аспекти навчання та інструктажів:

1. Основи техніки безпеки

Ознайомлення з потенційними ризиками: Фахівці повинні пройти навчання щодо виявлення і оцінки ризиків, що виникають під час роботи з тваринами, таких як укуси, подряпини, алергічні реакції, інфекції тощо.

Правила безпеки під час роботи з тваринами: Це включає в себе інструктажі щодо того, як підходити до тварин, як обробляти їх без пошкоджень, а також як поводитися з агресивними або знервованими тваринами.

2. Навчання з правильного використання обладнання та інструментів

Інструктаж з використання медичних та фізіотерапевтичних інструментів: Фахівці повинні знати, як правильно користуватися фізіотерапевтичними пристроями (наприклад, апарати для електростимуляції, лазерної терапії, масажні пристрої), як проводити їх обслуговування та стерилізацію.

Використання захисного обладнання: Навчання правильному використанню захисного одягу, рукавичок, масок, окулярів та інших засобів індивідуального захисту для попередження інфекцій та травм.

3. Методи надання першої допомоги

Перша допомога при травмах тварин: Фахівці повинні вміти

надавати першу допомогу тваринам у разі травм, укусів, кровотеч, отруєнь або алергічних реакцій.

Перша допомога для фахівців: Це включає навчання, як правильно реагувати на ураження, спричинені укусами або подряпинами, як надавати допомогу при алергічних реакціях або інших нещасних випадках.

4. Гігієнічні вимоги та стандарти дезінфекції

Навчання щодо дезінфекції та стерилізації: Оскільки зоофізіотерапія включає роботу з тваринами, важливо дотримуватись стандартів чистоти та безпеки. Персонал повинен пройти інструктаж з правильного очищення та дезінфекції інструментів, обладнання та приміщень.

Використання засобів для дезінфекції: Фахівці повинні бути обізнані з препаратами, які використовуються для дезінфекції, і повинні знати, як їх правильно застосовувати для зниження ризиків інфекцій.

5. Психологічні аспекти роботи з тваринами

Інструктажі щодо поведінки з тваринами: Важливо навчити фахівців розпізнавати стресові ситуації та правильно взаємодіяти з тваринами, щоб знизити ризик агресії або паніки. Навчання також включає техніки заспокоювання тварин і вибір оптимальних методів фізіотерапевтичних процедур для різних видів тварин.

Психологічний підхід до власників тварин: Інструктування щодо того, як комунікувати з власниками тварин, заспокоюючи їх та надаючи необхідну інформацію, щоб вони відчували себе впевнено і розуміли процес лікування.

6. Протипоказання та особливості лікування

Навчання щодо протипоказань до фізіотерапії: Фахівці повинні мати чітке розуміння протипоказань для конкретних тварин, таких як гострі запальні процеси, тяжкі хронічні захворювання, інфекційні хвороби тощо.

Індивідуальний підхід: Потрібно навчати фахівців, як проводити процедури з урахуванням індивідуальних потреб кожної тварини, враховуючи її фізичний стан, вік та тип захворювання.

7. Оцінка умов праці та контроль за безпекою

Оцінка робочого середовища: Регулярні інструктажі щодо оцінки умов праці та усунення можливих небезпек у робочому середовищі, таких як ковзання, погане освітлення, небезпечні інструменти тощо.

Оновлення та коригування інструктажів: Оскільки умови роботи та нові інструменти можуть змінюватися, навчання та інструктажі повинні оновлюватися, щоб забезпечити актуальність знань та навичок фахівців.

8. Регулярне підвищення кваліфікації

Курси та тренінги: Регулярне відвідування курсів підвищення кваліфікації, семінарів, вебінарів з новими техніками фізіотерапії, методами лікування та сучасними стандартами безпеки.

Обмін досвідом з колегами: Створення можливостей для обміну

досвідом між фахівцями, що дозволяє вдосконалювати практичні навички та знаходити нові ефективні методи для зоофізіотерапії.

Навчання та інструктажі з техніки безпеки, правильної взаємодії з тваринами, гігієни та першої допомоги є основою безпечної та ефективної роботи в сфері зоофізіотерапії. Вони сприяють зниженню ризиків інфекцій, травм та допомагають забезпечити комфорт та безпеку як тваринам, так і персоналу, що значно підвищує якість наданих послуг і ефективність лікування.

Практичні заняття з охорони праці у зоофізіотерапії є важливою складовою професійної підготовки фахівців, оскільки робота з тваринами та використання медичного обладнання створюють певні ризики для здоров'я, як тварин, так і людей. Метою таких занять є навчання правильним методам запобігання травмам, інфекціям та іншому негативному впливу на працівників і тварин.

Ось деякі основні елементи, які можуть входити до програми практичних занять з охорони праці у зоофізіотерапії:

1. Ознайомлення з робочим середовищем

Оцінка безпеки робочого місця: Практичні заняття можуть включати інструктаж з огляду та оцінки умов робочого середовища, що включає забезпечення належної чистоти, освітленості, вентиляції та порядку в приміщенні, де проводяться процедури зоофізіотерапії.

Перевірка стану інструментів і обладнання: Заняття можуть передбачати перевірку наявності, справності та безпечного використання інструментів і технічних пристроїв, що використовуються для лікування тварин, зокрема апаратів для електростимуляції, масажерів, лазерних пристроїв тощо.

2. Підготовка до роботи з тваринами

Навчання правильним технікам взаємодії з тваринами: Практичні заняття повинні включати тренування з правильної поведінки та технік для роботи з різними видами тварин, враховуючи їх фізичний і психологічний стан.

Навчання щодо поводження з агресивними тваринами: Стратегії заспокоєння, уникнення стресу у тварин, а також надання першої допомоги при укусах або подряпинах — це також має бути частиною практичних занять.

3. Навчання техніці безпеки під час процедур

Використання захисного обладнання: Практичні заняття мають включати навички використання спеціальних засобів індивідуального захисту, таких як рукавички, маски, захисні окуляри, халати тощо, для запобігання контакту з небезпечними речовинами або частинками, які можуть призвести до інфекцій.

Правила дезінфекції та стерилізації інструментів: Практичні заняття з очищення та стерилізації медичних інструментів, таких як масажні

прилади, шприци, голки, апарати для електростимуляції, а також поверхонь і приміщень, де проводяться процедури.

4. Навчання з надання першої допомоги

Перша допомога для тварин: Фахівці повинні навчитися надавати першу допомогу тваринам при травмах, укусах, кровотечах або інших травматичних ситуаціях. Це включає в себе зупинку кровотечі, надання підтримки при переломах, допомогу при отруєннях і т.д.

Перша допомога для фахівців: Практичні заняття включають навчання з надання першої допомоги фахівцям у разі травм, укусів або алергічних реакцій, таких як укуси тварин, контакт з хімічними речовинами або алергенами.

5. Робота з інфекціями та профілактика

Запобігання інфекціям: Практичні заняття включають ознайомлення з методами профілактики інфекцій, зокрема шляхами передачі зоонозів (інфекцій, що можуть передаватися від тварин до людини) і методами дезінфекції.

Навчання роботі з інструментами та витратними матеріалами: Важливим є навчання з правильного використання одноразових та багаторазових інструментів, їх стерилізації, а також утилізації відходів і матеріалів.

6. Психологічні аспекти роботи

Заспокоєння знервованих тварин: Практичні заняття повинні включати тренування з розпізнавання ознак стресу або агресії у тварин і методів їх заспокоєння.

Робота з власниками тварин: Інструктаж з комунікації з власниками тварин, включаючи способи заспокоєння та роз'яснення процедури лікування, може допомогти знизити стрес у тварини та її власника.

7. Регулярне перевірлення та оновлення знань

Оновлення знань: Практичні заняття з охорони праці повинні включати регулярні перевірки знань персоналу, їхніх навичок і поведінки в умовах реальних ситуацій, що виникають під час фізіотерапевтичних процедур з тваринами.

Аналіз ситуацій: Розгляд реальних випадків із практики та аналіз помилок допомагає зміцнити навички в наданні допомоги та забезпеченні безпеки.

8. Імітація надзвичайних ситуацій

Створення екстремальних ситуацій: Практичні заняття можуть передбачати імітацію екстрених ситуацій, таких як травми тварин, агресивна поведінка, виникнення алергічних реакцій у фахівців, для перевірки готовності персоналу до дій в умовах стресу.

Практичні заняття з охорони праці у зоофізіотерапії допомагають фахівцям отримати реальні навички щодо запобігання травмам, інфекціям і створення безпечного середовища для роботи з тваринами. Вони сприяють підвищенню кваліфікації персоналу та забезпеченню

максимальної безпеки для всіх учасників процесу — як тварин, так і фахівців.

Питання для самоконтролю

1. Чому важливо проводити регулярне оцінювання умов праці у ветеринарній клініці?
2. Які фактори враховуються при оцінці умов праці?
3. Як визначити, чи відповідають умови праці санітарним та безпековим стандартам?
4. Які інструменти або методи використовуються для оцінки ризиків у робочому середовищі?
5. Як впливає регулярне оцінювання умов праці на безпеку фахівців і тварин?
6. Які основні методи профілактики інфекційних захворювань у ветеринарних установах?
7. Чому важливо дотримуватися профілактичних заходів для запобігання інфекціям серед тварин і персоналу?
8. Як проводити дезінфекцію приміщень і обладнання для запобігання розповсюдженню інфекцій?
9. Які заходи можуть мінімізувати ризик передачі інфекцій від тварин до людей?
10. Чому важливо проводити навчання та інструктажі з техніки безпеки для працівників?
11. Які теми мають охоплювати інструктажі з безпеки для фахівців, що працюють з тваринами?
12. Як часто потрібно проводити інструктажі з техніки безпеки?
13. Які є обов'язкові заходи безпеки при роботі з різними видами тварин?
14. Як проводити навчання з надання першої допомоги при травмах у робочих умовах?
15. Хто відповідає за проведення інструктажів та навчання з безпеки в установі?

10. Практичні заняття з охорони праці у зоофізіотерапії

10.1. Ознайомлення з обладнанням для безпеки праці

Ознайомлення з основним обладнанням для безпеки праці у зоофізіотерапії є важливою складовою навчання, адже правильне використання засобів індивідуального захисту та іншого обладнання значно знижує ризики травм та інфекцій.

Ось деякі ключові види обладнання, яке забезпечує безпеку праці у зоофізіотерапії:

1. Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ)

Рукавички: Медичні рукавички є основним засобом захисту від прямого контакту з тваринами, інструментами, відходами або іншими

потенційно небезпечними матеріалами. Вони допомагають запобігти передачі інфекцій і забрудненню шкіри.

Типи рукавичок: латексні, нітрилові, вінілові — залежно від ризиків та алергічних реакцій у персоналу чи тварин.

Маски та респіратори: Маски захищають від потрапляння в органи дихання шкідливих часток, таких як пил, бактерії або віруси, що можуть бути присутніми в приміщеннях для зоофізіотерапії.

Типи масок: одноразові медичні маски для захисту від крапель, респіратори для захисту від дрібних часток або інфекцій.

Захисні окуляри або щитки: Важливі для захисту очей від можливих травм під час проведення процедур, таких як застосування електростимуляції, лазеротерапії або маніпуляцій з інструментами.

Одяг (халати, спецодяг): Охороняє від забруднень та контакту з потенційно небезпечними речовинами, наприклад, хімічними засобами для дезінфекції або інфекціями, що можуть передаватися від тварин.

2. Дезінфекційні засоби

Дезінфектори для інструментів: Спеціальні розчини, які використовуються для очищення інструментів і обладнання після кожного використання (наприклад, спиртові розчини, розчини хлоргексидину).

Антисептики для обробки шкіри: Для обробки рук та шкіри тварин, щоб запобігти інфекціям перед або після процедур (наприклад, йодофорні розчини або антисептичні гелі для рук).

3. Інструменти та обладнання для зоофізіотерапії

Масажні пристрої: Масажери для тварин, що використовуються для розслаблення м'язів, поліпшення кровообігу та лікування травм.

Апарат для електростимуляції: Використовується для лікування м'язових і нервових розладів, потребує особливої обережності, щоб уникнути електричних травм.

Лазерні пристрої: Для проведення лазерної терапії, що допомагає при загостренні тканин або зменшенні запалень.

Ультразвукові апарати: Застосовуються для фізіотерапевтичних процедур, таких як ультразвукова терапія, для зменшення болю і запалення.

4. Перша допомога для тварин і фахівців

Аптечки для тварин: Містять необхідні медикаменти та інструменти для надання першої допомоги тваринам у разі травм або несподіваних ситуацій (антибіотики, антисептики, перев'язувальні матеріали).

Аптечки для фахівців: Містять необхідні засоби для надання першої допомоги людині: бинти, антисептики, препарати для зупинки кровотечі, ліки для лікування алергічних реакцій, засоби для відновлення дихання (при потребі).

5. Системи вентиляції та очищення повітря

Вентиляційні системи: Дозволяють підтримувати свіжий і чистий

повітряний потік, що необхідно для запобігання поширенню шкідливих мікроорганізмів, особливо в приміщеннях, де працюють тварини.

Фільтраційні системи: Спеціальні фільтри, які забезпечують видалення пилу, бактерій і вірусів з повітря, особливо важливі для уникнення інфекцій.

6. Системи для утилізації відходів

Контейнери для утилізації біологічних відходів: Для збору використаних рукавичок, масок, перев'язувальних матеріалів і інших відходів, що можуть бути забруднені інфекційними агентами.

Системи утилізації використаних інструментів: Спеціальні баки або контейнери для стерилізації або знищення одноразових медичних інструментів після їх використання.

7. Моніторинг стану здоров'я тварин і персоналу

Термометри та монітори: Для контролю температури тіла тварин перед та після процедур, щоб вчасно виявити можливі реакції на лікування.

Оцінка стану шкіри та волосся тварин: Інструменти для контролю стану шкіри та волоссяного покриву тварини, щоб вчасно помітити можливі подразнення або алергічні реакції.

Ознайомлення з основним обладнанням для безпеки праці є важливою частиною підготовки фахівців зоофізіотерапії, оскільки правильне використання цих засобів допомагає забезпечити не тільки безпеку під час процедур, але й ефективність та якість лікування. Навчання щодо правильного застосування захисних засобів, дезінфекції, використання медичного обладнання та надання першої допомоги є важливим кроком для забезпечення безпечної роботи в цій сфері.

Відпрацювання навичок надання першої допомоги є важливою частиною підготовки фахівців у зоофізіотерапії, оскільки робота з тваринами може включати ризики травм для як тварин, так і для самих працівників. Це не тільки знижує ймовірність ускладнень у разі нещасних випадків, але й допомагає швидко реагувати на критичні ситуації.

10.2. Навчання надання першої допомоги

Ось основні аспекти для навчання та відпрацювання навичок надання першої допомоги:

1. Техніка надання першої допомоги при травмах тварин

а) Укуси та подряпини

Дії при укусах тварин: При укусах важливо негайно очистити рану від бруду й бактерій, використовуючи антисептик. Якщо є кровотеча, треба застосувати пов'язку або бинт, щоб зупинити кровотечу. Для запобігання інфекціям слід звернутися до ветеринара для подальшого лікування.

Дії при подряпинах: Очищення рани від забруднень. При необхіднос-

ті використовувати антисептик, перев'язати рану стерильним бинтом.

Спостереження за наявністю ознак інфекції, таких як почервоніння, припухлість, гній.

б) Травми при фізіотерапевтичних процедурах

Забезпечення безпеки під час маніпуляцій: Слід уникати зайвих силових впливів під час проведення фізіотерапії.

При переломах чи вивихах: Забезпечити спокій тварини, зафіксувати кінцівку і звернутися до ветеринара для подальшого лікування.

в) Алергічні реакції

Оскільки деякі тварини можуть мати алергію на компоненти кремів або гелів для фізіотерапії, важливо вчасно виявити симптоми алергії (набряк, почервоніння шкіри, дихання).

У разі серйозних реакцій — таких як утруднене дихання або набряк горла — потрібно негайно звернутися до ветеринара.

2. Техніка надання першої допомоги для фахівців

а) Укуси та подряпини від тварин

Дії при укусах або подряпинах: Зразу очистити рану під струменем води. Використовувати антисептик, щоб уникнути зараження.

За можливості одразу накласти стерильну пов'язку, щоб зупинити кровотечу.

Якщо є підозра на інфекцію або укусу тварини з потенційно небезпечними мікроорганізмами (наприклад, сказ), необхідно звернутися до лікаря для уточнення терапії.

При серйозних травмах: Оцінити ступінь травми (перелом, забій, пошкодження тканин).

У разі серйозних травм потрібно намагатися обмежити рухливість постраждалої частини тіла до надання медичної допомоги.

б) Алергічні реакції у фахівця

Перші ознаки алергічної реакції: Почервоніння шкіри, висипання, набряки, утруднене дихання.

Дії: У разі легких симптомів — застосувати антигістамінні препарати.

Якщо реакція серйозна (наприклад, анафілактичний шок), необхідно терміново звернутися до лікаря або швидкої допомоги. Важливо перевірити наявність алергії на певні компоненти препаратів (креми, гелі, ліки).

3. Навчальні практичні заняття

Для того, щоб ефективно відпрацювати навички надання першої допомоги, важливо регулярно проводити практичні заняття, які включають:

Моделювання ситуацій: Створення реалістичних сценаріїв (наприклад, випадок укусу, травмування під час процедур або алергічна реакція) для тренування своєчасних та правильних дій.

Тренування швидкої реакції: Моделювання стресових ситуацій, щоб фахівці могли реагувати швидко та впевнено.

Робота з манекенами та реальними тваринами: Для закріплення теоретичних знань, практичні заняття можуть проводитися з використанням манекенів або спостереженням за реальними тваринами, під керівництвом досвідченого тренера чи ветеринара.

Періодичне оновлення знань: Організація курсів або семінарів з оновлення знань про надання першої допомоги та основи безпеки.

4. Регулярні тренування та оцінка знань

Важливо також проводити регулярні перевірки знань щодо першої допомоги, зокрема:

Тести для оцінки теоретичних знань про надання першої допомоги.

Оцінка практичних навичок у тренувальних умовах.

Супер візії та рецензії досвідчених колег або ветеринарів, щоб постійно вдосконалювати навички та підтримувати високий рівень кваліфікації.

Відпрацювання навичок надання першої допомоги у зоофізіотерапії є необхідною частиною професійної підготовки, оскільки забезпечує безпеку і тварин, і фахівців. Регулярне тренування, правильне використання обладнання та здатність швидко реагувати на різні ситуації можуть суттєво знизити ризики і підвищити ефективність лікувальних процедур.

Практичні тренінги поведінки з різними тваринами та застосування засобів захисту є важливою частиною підготовки фахівців у зоофізіотерапії. Вони допомагають знизити ризики травм, покращити взаємодію з тваринами та забезпечити безпеку як для тварин, так і для фахівців.

10.3. Тренінги з поведінки з тваринами і застосування засобів захисту

Ось кілька основних аспектів для організації таких тренінгів:

1. Тренінги поведінки з різними тваринами

а) Поведінка з домашніми тваринами (собаки, коти)

Навчання поводження з тваринами, що піддаються стресу:

Важливо відпрацювати спокійне та впевнене поводження з тваринами, які можуть відчувати стрес під час фізіотерапії (наприклад, через болючі процедури чи зміну середовища). Працівник має бути готовим до заспокоїливих дій, таких як повільні рухи, використання спокійного голосу та уникнення різких жестів.

Моделювання стресових ситуацій:

Створення сценаріїв, де тварина може бути знервована чи агресивна, дозволяє фахівцю попрактикувати адекватну реакцію. Наприклад, як заспокоїти собаку, яка відмовляється від маніпуляцій, або як уникнути агресії kota під час лікування.

Позитивне підкріплення:

Практика використання ласощів чи похвали після успішно виконаної маніпуляції для підвищення довіри та мотивації тварини. Це також допомагає зміцнити позитивну асоціацію з процедурою.

б) Поведінка з екзотичними та великими тваринами (коні, верблюди, птахи)

Навчання особливостям поведінки великих тварин:

Великі тварини часто потребують іншого підходу. Наприклад, для роботи з конями важливо правильно читати їх мову тіла і бути готовим до можливих рухів, таких як стрибки чи удари копитами. Тренування з великими тваринами повинне включати навчання маніпуляцій вільними руками і використання спеціальних засобів контролю (поводи, трости).

Робота з неоціненими тваринами:

Екзотичні тварини можуть мати непередбачувану поведінку, тому спеціалісти повинні тренуватися у розпізнаванні їх сигналів тривоги, знервованості чи агресії (наприклад, у рептилій, змій, папуг).

Дистанційний контроль та маніпуляції:

Для деяких видів тварин доцільно застосовувати дистанційні засоби контролю — наприклад, повідки для великих собак чи спеціальні конструкції для утримання екзотичних тварин.

2. Застосування засобів захисту під час роботи з тваринами

а) Засоби захисту для фахівців

Рукавички та захисний одяг:

Працівники повинні бути навчені правильно використовувати рукавички (латексні або нейлонові), щоб запобігти укусам або подряпинам, а також для запобігання зараження інфекціями, зокрема при роботі з екзотичними тваринами або великими травмованими тваринами.

Захисні окуляри та маски:

Застосування окулярів або масок є важливим, якщо передбачається контакт з тваринами, які можуть активно використовувати свої зуби чи pazuri, або ж якщо лікування передбачає використання фізичних чи хімічних засобів (ліки, антисептики).

Захисні черевики та підбори:

Якщо є ймовірність, що тварина може бути агресивною чи важкою, фахівці повинні мати спеціальне взуття для захисту від травм або при роботі з великими тваринами (наприклад, від ударів копитами).

б) Засоби захисту для тварин

Поводи, повідці та насадки:

Важливо навчитись застосовувати правильні засоби для обмеження рухів тварини, якщо є небезпека її агресії або стресу. Наприклад, спеціальні носії для великих собак або затискні повідці для котів можуть допомогти контролювати тварину, поки спеціаліст проводить лікування.

Маски та захисні сітки для дрібних тварин:
Для роботи з дрібними чи екзотичними тваринами можна використовувати спеціальні маски або сітки, щоб зменшити ризик укусу.

3. Тренування в реалістичних умовах

Практичні тренінги повинні проводитись на реальних тваринах або манекенах, де фахівці можуть:

Практикувати контроль за тваринами різних розмірів та темпераментів.

Відпрацьовувати ситуації, коли тварина може бути стресованою чи агресивною.

Вчитися використовувати засоби захисту для забезпечення безпеки як для тварин, так і для себе.

4. Психологічна підготовка до непередбачуваних ситуацій

Навчання самоконтролю: Працівники повинні бути навчені залишатися спокійними і зберігати професіоналізм у випадках агресії або стресу з боку тварини. Це включає навчання реагувати на ситуації, не викликаючи ще більший стрес у тварини або не ставши її жертвою.

Робота з емоціями тварини: Оскільки тварини дуже чутливі до настроїв своїх власників і фахівців, важливо навчити фахівців контролювати свої емоції та використовувати методи заспокоєння тварин під час фізіотерапії (м'які рухи, спокійний голос).

Практичні тренінги поведінки з тваринами та застосування засобів захисту є важливою частиною професійної підготовки у зоофізіотерапії. Вони допомагають знизити ризики травм, покращити взаємодію з тваринами, зберегти безпеку для фахівців і забезпечити високий рівень ефективності процедур. Регулярні тренування і правильне застосування технік взаємодії з тваринами сприяють успішному виконанню фізіотерапевтичних процедур і профілактиці травм.

Питання для самоконтролю

1. Яке обладнання для забезпечення безпеки праці є обов'язковим у ветеринарних та фізіотерапевтичних установах?
2. Які засоби безпеки використовуються для захисту фахівців під час роботи з тваринами?
3. Як правильно користуватися обладнанням для безпеки, таким як захисні екрани, рукавички або маски?
4. Які функції виконує обладнання для безпеки у ветеринарній практиці?
5. Як забезпечити належне зберігання та технічний стан захисного обладнання?
6. Чому важливо, щоб фахівці знали основи надання першої допомоги?
7. Які основні кроки потрібно зробити при наданні першої допомоги колезі або тварині?

8. Які види травм найчастіше трапляються у ветеринарній практиці, і як їх лікувати?
9. Як правильно надати першу допомогу?
10. Чому важливо проходити тренінги з безпечної поведінки з тваринами?
11. Які основні правила поведінки слід дотримуватися при роботі з агресивними або наляканими тваринами?
12. Як правильно використовувати засоби захисту при роботі з різними видами тварин?
13. Які методи заспокоєння тварин рекомендуються під час фізіотерапевтичних процедур?
14. Як тренінги з поведінки допомагають уникати травм для фахівців і тварин?

Список використаної літератури

1. Закон України «Про охорону праці» № 2694-XII. 14 жовтня 1992 року.
2. Закон України «Про ветеринарну медицину» № 2498-XII. 25 червня 1992 року.
3. Войналович О.В., Білько Т.О., Е.І. Марчишина. «Охорона праці у ветеринарній медицині». Київ. 2023. 554 с.
4. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум. 2023, 750 с.
5. Петренко О.В., Дорошенко Н.В. «Охорона праці та біологічна безпека в роботі з тваринами». 2018. 45–67с.
6. Зеленська Ю.М., Шевченко П.В. «Психологічні аспекти охорони праці в зоотерапії». 2019. 30–52с.
7. Білаш Ю.П., Камрацька О.І., Білаш В.Ю. «Вплив технологій на безпеку праці у тваринництві». 2024. Scientific Messenger LNUVMB. Series: Agricultural sciences, 2024, vol. 26, no 100.
8. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. Підручник. 5-е вид. К.: Каравела. 2011. 384 с.
9. Бондар, М. М. Поручник, Л. О. Тарасенко, В. О. Рудь. Гігієна тварин та ветеринарна санітарія: навчальний посібник. Миколаїв: МНАУ. 2018. 179 с.
10. Довженко М.А., Пустовіт О.В. «Розробка стандартів охорони праці для зоотерапії». 2020. 140-165с.
11. Білаш Ю.П., Білаш В.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ У ЗООФІЗИОТЕРАПІЇ: Advanced top technology: електрон. наук. журн. – № 1. ISSN 3041-1998 м. Харків, 2024. С. 48.
12. Березуцький В.В., Березуцька Н.Л., Богодист А.О. Безпека людини у сучасних умовах: Монографія. Харків: 2018. 208 с.
13. Березуцького В.В. Основи охорони праці: Навчальний посібник / За ред. проф. Харків: 2005. 480 с.
14. Березуцький В.В., Бондаренко Т.С., Васьковець Л.А. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці». За ред. Харків: Факт. 2005. 348 с.
15. Іванченко Т.В. «Правові аспекти охорони праці у ветеринарії та зоофізіотерапії». 2022. 112–138 с.
16. Johnson L., Harrison P. «Occupational Health and Safety in Animal Therapy: Challenges and Solutions» 2021. 34–59P.
17. Smith K., Davis M. «Veterinary Ergonomics: Health and Safety Guidelines for Animal Handlers» 2019. 102–128P.
18. Thompson R., Kim S. «Animal-Assisted Therapy and Occupational Safety» 2020. 87–105P.
19. McGregor J., Fields L. «Biosecurity and Occupational Health in Veterinary Physical Therapy» 2018. 45–70P.

20. Roberts A., Walker T. «Occupational Hazards in Veterinary Therapy»: Practical Guidelines for Safety"2022. 53–90P.
21. Green T., Morrison L. «Occupational Health Guidelines for Animal-Assisted Therapy Providers» 2020.76–110P.
22. McGowan, C. M., Goff, L., & Stubbs, N.. Animal Physiotherapy: Assessment, Treatment and Rehabilitation of Animals. Blackwell Publishing. 2007. Narelle Stubbs, University of Queensland Australia. – URL <https://download.e-bookshelf.de/download/0000/5790/08/L-G-0000579008-0002359589>.
23. BOCKSTAHLER-WITTEK-LEVINE-MAIERL-MILLIS. Essential facts of physical medicine, rehabilitation and sports medicine in companion animals.1st ed., 720 pages, 1000 ill., VBS VETVERLAG GMBH, November 2019.
24. Houlton, J. E. F., & Frankel, J. 2012. Veterinary Physiotherapy: A Guide to the Practice. Manson Publishing. – URL: https://www.amazon.com/Practical-Physiotherapy-Small-Animal-Practice/dp/1118661540?tag=googhydr-20&hvqmt=&hvbmt={BidMatchType}&hvdev=c&ref=pd_sl_1ehi8sny9z_
25. Zink, M. C., & Van Dyke, J. B. Canine Sports Medicine and Rehabilitation. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118783443>.2013.
26. MILLIS-LEVINE. Canine rehabilitation and physical therapy.2nd ed., 760 pages, 200 ill., Elsevier, March 2014. - URL: <https://distribuzione.evsrc.it/ArticleDetail.aspx?lang=en&from=LA&id=455>

Додаткова література

1. Гриценко С. В. «Охорона праці в ветеринарній медицині» Київ: Наукова думка, 2020.
2. Вайнштейн, Л. Г. «Зоофізіотерапія: методи, техніка, безпека» Харків: Промінь, 2018.
3. Радько В. М. «Основи зоофізіотерапії та реабілітації тварин». Львів: Ветеринарний інститут, 2019.
4. Кириленко І. П. «Техніка безпеки в медичних закладах і ветеринарії» Київ: Остром, 2017.
5. Вакулєнко О. В. «Методичні рекомендації з охорони праці при роботі з тваринами», Одеса: Освіта, 2016.
6. Коваленко П. І. «Охорона праці: Теоретичні основи та практичні рекомендації», В-во:«ОсвітаУкраїни»2019.320с.
7. Шевченко О. М. «Охорона праці: Загальні основи та технічні засоби», В-во:«Науковадумка».2020,280с.
8. Дьяків В.О. «Безпека праці на підприємствах: Нормативні та організаційні основи» В-во: «Техніка».2018. 240с.

9. Савченко І. О. 2 «Охорона праці на виробництві: Практичні поради та інструкції» В-во: «Промислове видавництво» 2021, 220 с.
10. Офіційний сайт Держпраці України- <https://www.dsp.gov.ua>
11. Наукова бібліотека України- <http://library.nult.edu.ua>
12. Халімовський, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Коз'яков, Л. О. Мітюк. За ред. К. Н. Ткачука і М. О. Халімовського. — К.: Основа. 2006. 448 с.
14. Севальнев А. І. Оцінка професійного ризику порушення здоров'я працівників / А. І. Севальнев, Л. П. Шаравара. // Український журнал з проблем медицини праці. 2015. С. 45–52.
15. Шудренко І. В. Основи охорони праці: навч. посіб. / І. В. Шудренко. – Житомир: Видавець О. О. Євенок, 2016. 214 с.
16. Інновації в сфері охорони і гігієни праці [Електронний ресурс] -URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/32815/yakist%26bezpeka_2019-9-10.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
17. Павліченко О. В., Парилівський О. І., Ігнатєва Т. М, Бусол О. В., Цивірко І. Л., Куш Л. Л., Петренко А. М. Безпека життєдіяльності та охорона праці у ветеринарній медицині: метод. вказівки до виконання практичних занять з дисципліни для здобувачів денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 211 «ветеринарна медицина»; Держ. біотехнологічний ун-т; уклад.: Харків: [б. в.], 2024. 34 с.
18. ROBERTSON-MEAD. Physical therapy and massage for the dog 1st ed., 224 pages, 230 ill., Manson Publishing, April 2013. -URL: <https://distribuzione.evsrl.it/ArticleDetail.aspx?lang=en&from=LA&id=4476>
19. Dr. Millis. Canine Rehabilitation and Physical Therapy. 2024. 554 P. - URL: <https://www.amazon.com/Canine-Rehabilitation-Physical-Therapy-Diplomate/dp/0721695558>

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

**Білаш
Юліана Петрівна**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
з навчальної дисципліни
«ОХОРОНА ПРАЦІ У ЗООФІЗІОТЕРАПІЇ»
ДЛЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ НА ТЕМУ:
«БЕЗПЕКА ПРАЦІ У ЗООФІЗІОТЕРАПІЇ»

Редактор-упорядник Ю. Білаш
Набір та верстка Ю. Білаш
Підготовка до друку ПрАТ «Артсервіс»

Підписано до друку 11.10.2024.
Формат 60х90 1/16
Папір офсетний. Друк офсетний.
Умов.-друк. арк. 5,13
Наклад 10 прим.
Зам. № 24-18/К

Видано ПрАТ «Артсервіс»
Україна, 79018, м. Львів, вул. Антоновича, 47
Тел. /факс +38 032 276-08-53
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
До державного реєстру видавців, виготовлювачів
І розповсюджувачів видавничої продукції
Серія дк № 8111 від 11.06.2024 р.

Віддруковано у ПрАТ «Артсервіс»
Україна, 79028, м. Львів, вул. Пасічна, 141
Тел. +38 032 270-20-11
E-mail: artservice.druk@ukr.net